

КАПИТАЛЫҢ КАНЧА?

Кыргыз Республикасынын Улуттук Банкынын капиталы жыл ичинде 47%га көбөйүп, 30-сентябрга карата 260 млрд 720,1 млн сомду түздү. 2019-жылдын 30-сентябрында УБнын капиталы 177 млрд 222,5 млн сом болгон.

Бүткүл дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюму Кыргызстандын Саламаттыкты сактоо министрлигине 1 млн 537,5 миң даана беткаптарды тартуу кылды. Alibaba фонду аркылуу берилген гуманитардык жардамдын жалпы наркы 460 миң долларды түздү.

БСУНУН ТАРТУУСУ

40 МИЛЛИОНДУК ЧЕК

Коронавирус пандемиясы дүйнөнүн 189 өлкөсүндө 40 050 902 адамды кылтагына илди. Каза тапкандардын саны 1 113 750гө жетти. COVID-19 боюнча лидерлер: АКШ - 8,1 млн, Индия - 7,5 млн, Бразилия - 5,2 млн.

Эркин Тоо

№87 (3159)

WWW.ERKINTOO.KG

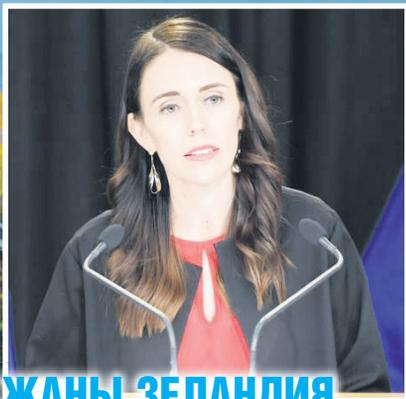
Шейшемби, 2020-жылдын 20-октябры

ЖАҢЫ ДООР БАШТАЛЫШЫ

“Бетеге кетип бел калат, бектер кетип эл калат” демекчи, 4-октябрдагы парламенттик шайлоодон кийин өлкөдө түзүлгөн курч саясий кырдаал жумшарып, өлкө турмушу нугуна түшө баштады. Кыргызстанды үч жыл башкарууга үлгүргөн Сооронбай Жээнбеков өткөн аптада бийликтен узатылып, эл ишеним арткан Кыргыз Республикасынын Президентинин милдетин аткаруучу Премьер-министр Садыр Жапаров учурда бийлик тизгинин колго алды. Ал 19-октябрда өлкөбүздүн жаңы дайындалган ички иштер министри Улан Ниязбековду кабыл алды. Жолугушууда “Коомчулукта милиция кызматкерлеринин дарегине сын пикирлер көп айтылууда, ошондуктан аларга жарандардын ишенимин кайтаруу зарыл”, - деп айтты С.Жапаров.

2-БЕТТЕ

ЖАҢЫ ЗЕЛАНДИЯ ЖАНА КЫРГЫЗСТАН

Жаңы Зеландияда ишемби күнү парламенттик шайлоолор өттү. 120 мандат үчүн 17 партиядан 566 жана 35 өзүн-өзү сунуштаган талапкерлер күч сынашты. Лейбористтик партия жеңишке ээ болуп, лидери Джансинда Ардерн жаңы мөөнөткө премьер-министрлик кызматын сактап калды.

"Эркин Тоого"

2021-жылдын биринчи жарымына жазылыңыз!

6 АЙГА ЖАЗЫЛУУ БААСЫ:

- 780 сом 00 тыйын.

“Нормативдик актылар” журналына

6 айга жазылуу:

- 1200 сом 00 тыйын.

23-24-октябрда Кыргызстанда аба сууктап, жамгыр жаайт, тоолорго кар түшөт.

ЭЛ НАТЫЙЖАЛУУ ИШТЕРДИ КҮТҮП ЖАТАТ

Кыргыз Республикасынын Президентинин милдетин аткаруучу, Премьер-министр Садыр Жапаров 19-октябрда КР ички иштер министри Улан Ниязбековду кабыл алды.

Жолугушууда Улан Ниязбеков коомдук коопсуздукту камсыздоо боюнча учурдагы

аткарылып жаткан иштер тууралуу маалымат берди. Ал маалымдагандай, коомдук коопсуздукту камсыздоо үчүн миңден ашуун милиция кызматкерлери республиканын шаарларында жана райондорунда күн сайын күзөтүү жүргүзүүдө.

Садыр Жапаров жалпы кыргызстандыктар ички

иштер кызматкерлеринен кылмыштуулукка каршы күрөштө олуттуу жыйынтыктарды, укук тартибин жана коомдук коопсуздукту камсыздоо боюнча натыйжалуу иштерди күтүп жаткандыгын белгиледи.

"Коомчулук тарабынан ички иштер министрлигинин дарегине сын

пикирлердин өсүп жаткандыгына карабастан, ИИМ ачык-айкын ишти улантуусу зарыл. Ал биринчи кезекте милиция кызматкерлеринин коомчулук алдындагы жоопкерчилигин жогорулатууга багытталган. Биз жарандардын милиция кызматкерлерине болгон ишенимин кайтарууга жетишүүбүз керек», - деп белгиледи Президенттин милдетин аткаруучу, Премьер-министр Садыр Жапаров.

Жолугушуунун соңунда Садыр Жапаров алдыда белгиленген реформаларды натыйжалуу аткаруу зарылдыгын баса белгилеп, министрликтин алдына бир катар конкреттүү тапшырмаларды койду.

ЭЛ АРАЛЫК КАРЖЫЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАР ЧЕКТӨӨСҮЗ ЖҮРГҮЗҮЛӨТ

Кыргыз Республикасынын Президентинин милдетин аткаруучу, Премьер-министр Садыр Жапаров 19-октябрда Улуттук банктын төрагасы Толкунбек Абдыгулов менен жолугушту.

Жолугушуунун жүрүшүндө Толкунбек Абдыгулов өлкөдөгү макроэкономикалык туруктуулукту, Кыргыз Республикасынын банктык жана төлөм тутумунун

туруктуулугун жана коопсуздукун камсыздоого багытталган Улуттук банктын аткарып жаткан иштери, ошондой эле валюталык рыноктогу абал тууралуу маалымат берди. Мындан тышкары, калк жана ишкерлик субъектилерин үчүн коронавирус инфекциясынын жайылуусунун жагымсыз кесепеттерине бөгөт коюуга тийиштүү маселелер талкууланды.

Кыргыз Республикасынын Президентинин милдетин аткаруучу, Премьер-министр Садыр Жапаров финансы-банк тутумунун, улуттук валютаны алмаштыруу курсунун туруктуулугун сактоонун, ошондой эле коронавирус инфекциясынын жайылышына байланыштуу улуттук экономика үчүн тобокелдиктерди кыскартуунун маанилүүлүгүн белгиледи.

Садыр Жапаров

Улуттук банкка өлкөдөгү абалды турукташтырууга байланыштуу улуттук жана эл аралык төлөм тутуму боюнча төлөм жана которуу операцияларын өз учурунда жана үзгүлтүксүз ишке ашыруу үчүн чараларды кабыл алууну, ошондой эле SWIFT тутуму жана альтернативдүү байланыш каналдары боюнча трансчектеш операцияларды чектөөсүз жүргүзүүнү жаңыртуу тапшырмасын берди.

ИЛДЕТТИ ООЗДУКТОО ТАЛАБЫ КОЮЛДУ

17-октябрда Саламаттыкты сактоо министрлигинде Вице-премьер-министр Аида Исмаилованы катышуусунда облустардагы саламаттыкты сактоо боюнча координаторлор жана саламаттыкты сактоо мекемелеринин жетекчилери менен онлайн кеңешме өттү.

Кеңешменин жүрүшүндө корона-вирус инфекциясы боюнча облустардагы абал талкууланды. Координаторлор республикадагы COVID-19 илдети боюнча жалпы абал, жеке коргонуучу жана дары-дармек каражаттары менен камсыздоо тууралуу маалымат берди. Ош облусунда, Баткен облусунда жана Бишкек шаарында, ошондой эле медициналык кызматкерлердин арасында да ооруну жуктуруп алуу учуру өсүп жаткандыгы белгиленди. Кеңешменин жүрүшүндө эпидемияга каршы чараларды сактабастан, адамдардын массалык түрдө чогулуусу орун алып жаткандыгы айтылды. Учурда COVID-19 илдетин жуктуруп алуу кооптуулугу күч алып, анын жыйынтыгы эки жумалык

инкубациялык мезгилде билинбеш мүмкүн.

Аида Исмаилова белгилегендей, бардык жетекчилер жеке коргонуу каражаттарынын, меджабдуулардын, дары-дармек каражаттарынын жетиштүү камсыздалышы тууралуу маалымат беришүүдө, бирок түшүп жаткан маалыматтарга ылайык айрым мүчүлүштүктөр да орун алууда.

«Штабдын жыйынында бардыгы жетиштүү деген маалыматты берип, учурда башка маалыматты берип жатасыздар. Туура эмес маалыматты берип жаткан жактар жоопкерчиликке тартылат. Бейтаптарды дарылоо маселесине тыкыр мамиле кылууну өтүнөм, себеби, вирустан каза болгондордун саны жогорулоодо. Медициналык кызматкерлердин арасында ооруну жугузуп алуу учуру көбөйүүдө. Мен инфекциялык көзөмөл боюнча ишти күчтөндүрүүнү талап кылам. Эгерде жеке коргонуучу каражаттар жетиштүү өлчөмдө болсо, ал эми окутуу онлайн режимде жана адистердин жер-жерлерге чыгуусу менен жүргүзүлүп жатса, медиктер эмне себептен ооруну жуктуруп алууда?» - деди Аида Исмаилова.

ДАЙЫНДООЛОР

экономикалык кылмыштуулукка каршы күрөшүү боюнча мамлекеттик кызматынын төрагасы, **Кадыржан Семетеев** - КР Өкмөтүнө караштуу мамлекеттик бажы кызматынын төрагасы болуп дайындалды.

Ошондой эле Премьер-министр Садыр Жапаровдун буйругу менен **Айбек Бузурманкулов** - Өкмөттүн Талас облусундагы, **Сабыркул**

КАНАТБЕК ИСАЕВ ПРЕЗИДЕНТТИН МИЛДЕТИН АТКАРУУДАН РАСМИЙ ТҮРДӨ БАШ ТАРТТЫ

Жогорку Кеңештин Төрагасы мындай чечимин 16-октябрда өткөн Жогорку Кеңештин кезексиз жыйынында билдирди.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 68-беренесинин 1-бөлүгүндө: "Президент өз ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтоткон учурда жаңы Президент шайланганга чейин анын ыйгарым укуктарын Жогорку Кеңештин Төрагасы аткарат. Президенттин ыйгарым укуктарын Жогорку Кеңештин Төрагасы аткарууга мүмкүн болгон учурда Президенттин ыйгарым укуктарын Премьер-министр же Премьер-министрдин милдетин аткаруучу адам аткарат" - деп жазылган.

Ошентип, Премьер-министр Садыр Жапаров Кыргыз Республикасынын Президентинин милдетин аткаруучу да болуп калды.

Ашымбаев - Нарын облусундагы, **Мирбек Мияров** - Чүй облусундагы, **Абсагтар Сыргабаев** - Жалал-Абад облусундагы, **Жарасул Абдураимов** - Ош облусундагы, **Жаныбек Жалалов** - Баткен облусундагы ыйгарым укуктуу өкүлү болуп дайындалды.

Даярдаган
Азизбек ЧАМАШЕВ

Б.А.АЛЕНОВ ЖӨНҮНДӨ КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНИН БУЙРУГУ

Аленов Бахпурбек Абдыкарович «Эркин Тоо» гезитинин башкы редактору болуп дайындалсын.

Премьер-министр

С.ЖАПАРОВ

Бишкек шаары, 2020-жылдын 16-октябры, №455

"ЭРКИН ТООДО" - ЖАҢЫ ЖЕТЕКЧИ

Аленов Бахпурбек Абдыкарович 1968-жылы 17-январда Ош облусунун Кара-Суу районунун Отуз-Адыр айылында туулган. 1985-жылы Кара-Суу районундагы В.Г.Белинский атындагы №102 орто мектепти бүтүргөн. 1986-1988-жылдары Украинна Советтик Армиянын катарында кызмат өтөгөн. 1989-1991-жылдарда Фрунзе шаарында 2-жылуулук

электр тармактарынын курулуш-монтаждоо башкармалыгында куруучу болуп эмгектенген. 1991-1996-жылдары КМУУнун кыргыз филологиясы факультетинин журналистика бөлүмүн бүтүргөн. 1996-2004-жылдары "Кыргыз-Руху" коомдук-саясий гезитинде кабарчы, башкы редактордун орунбасары, башкы редактор, 2004-2005-жылдары "Эне-Сай" коомдук-саясий гезитинде башкы редактор болуп эмгектенген. 2005-2009-жылдары КР президенттик администрациясынын пресс-кызматында референт, эксперт, сектор башчы болуп кызмат өтөгөн. 2009-2018-жылдары "Жаңы-Ордо" коомдук-саясий гезитинде баяндамачы, 2018-2020-жылдары "ЖЧК 2-канал" NewTV телекомпаниясында "Эл билсин" автордук аналитикалык программасынын редактору болуп эмгектенген.

Д.К.КЕРИМБАЕВ ЖӨНҮНДӨ КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНИН БУЙРУГУ

«Эркин Тоо» гезитинин башкы редактору Керимбаев Дыйканбек Качкынбаевич ээлеген кызмат ордуна бошотулсун.

Премьер-министр

С.ЖАПАРОВ

Бишкек шаары, 2020-жылдын 16-октябры, №454

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН ДЕПУТАТЫНЫН БОШ КАЛГАН МАНДАТЫН ӨТКӨРҮП БЕРҮҮ ЖӨНҮНДӨ

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН ТОКТОМУ

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттык мандаты бош калгандыгына байланыштуу, «Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 65-беренесинин 3, 4-1 бөлүктөрүнө, «Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7, 18-беренелерине ылайык, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттыгына «Республика-Ата-Журт» саясий партиясынын катталган талапкерлеринин тизмесиндеги кийинки талапкер Бердиев Аккулу Тагаевич Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин шайланган депутаты деп таанылсын.
2. Бердиев Аккулу Тагаевич Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты болуп катталсын.
3. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин катталган депутатына белгиленген үлгүдөгү күбөлүгү жана төш белгиси берилсин.
4. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.
5. Бул токтомдун көчүрмөсү Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине жиберилсин.
6. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Ж.Эшимовго жүктөлсүн.

Төраганын орун басары

А.БЕКМАТОВ

Бишкек ш., 2020-жылдын 16-октябры, №256

Кытайлык Ухандын чегинен чыккан коронавирус бүт дүйнө экономикасын унисондуу кыйроого учуратты. Экономикалык көрсөткүчтөр чукулунан ылдыйлап, дүйнө мындай төмөндөөнү буга чейин көргөн эмес. Ушундан кийин гана фискалдык жана монетардык агрессивдүү реакция, ошондой эле Кытайдын жана айрым чыгыш азиялык экономикаларда коронавирусту ийгиликтүү ооздуктоо башталды. Натыйжада айрым байкоочулар жыл башында боолгологондой азыркы божомолдор анчалык деле жаман эмес деп жазды британиялык Financial Times басылмасы.

Өткөн аптанын шейшембисинде Эл арык валюта фондусу “Дүйнөлүк экономиканын келечеги” деген аталышта өзүнүн кезектеги изилдөөлөрүн жарыялады жана анда глобалдык экономика быйыл 4,4%га кыскарат – бул жаман көрсөткүч, бирок июль айындагы 5,2%га ылдыйлайт деген алдын ала божомолго караганда жакшыраак деп айтылат. Ошону менен бирге эле бардыгына бирдей шарт болуш үчүн калыбына келүү келечеги азырынча алыс.

Дүйнөнүн ири экономикаларынын арасынан Кытайды бөлүп кароого болот – көлөмдүү экспорттук сатууларды колдоонун жана коронавирустун таралышын кыскартуунун негизинде өлкөнү тездик менен ачып, жарандардын окчундоосун алган Кытай быйыл 1,9% өсүш болоорун күтүүдө. Бул күтүлгөндөгүгө караганда алда канча оптимисттик натыйжа. Ошол эле учурда өсүш үчүн тоскоолдуктардан толук арыла албаган америкалык жана европалык экономикаларга кескин кыскартуулар коркунуч туудурат деп божомолдойт Financial Times.

Ал эми Латын Америкасы тууралуу айтсак, Бразилияда кырдаал кыйла жакшырган менен Мексиканын келечеги көңүл жубатпайт. Сентябрь айындагы кытайлык импорттун олуттуу өсүшү кийинкилерди далилдейт: өнөр жай товарларын көбүрөөк экспорттоого ишеним арткан өлкөлөр алда канча пайдалуу абалда турушууда. Ошол эле мезгилде мунай экспорттоочулар жана ички керектөөлөргө ишеним арткан өлкөлөрдүн абалы ойдогудай эмес.

Изилдөөлөрдүн авторлору белгилегендей, жакынкы бир нече кварталда экономикалардын калыбына келиши коронавирустун таркалышын ооздуктоого жараша болот. Эгерде вакциналар айтылгандагы мөөнөттөрүнөн эртерээк пайда болсо, кийинки жылдагы өсүш келечеги (ЭВФ 5,2%дык өсүштү болжол жатат) алда канча позитивдүү болушу мүмкүн. Эгерде

коронавирус пандемиясы дагы сактала берсе, аны тизгиндөө кыйынга турат. Мындай учурда ЭВФ дүйнө өлкөлөрүнө бардык жеткиликтүү каражаттарды саламаттыкты сактоо системасын колдоого жана социалдык чыңалууларды жумшартууга багыттоого кеңеш берет. Учурда экономикасы өнүгүп жаткан көп сандаган өлкөлөрдүн, ошондой эле айрым экономикасы өнүккөн өлкөлөрдүн карыздары тездик менен кооптуу деңгээлге чейин көбөйдү.

Негизи өлкөлөр алыскы келечекте өз карыздарын кыскартуу боюнча пландарды түзүшү керек эле, бирок азыр алардан башкы көңүлдү коронавирус пандемиясынын таасирлерин кыскартууга багыттоо талап кылынат. Эмгек акыларды субсидиялоодон акырындык менен баш тартуу сунушталат, бирок муну калыбына келүүлөр ыргагын ыкчамдата баштаган учурда жасоо керек. Мындай мүмкүнчүлүктөр бар жерде өкмөттөр каражаттарды өсүштү колдоо үчүн инфраструктурага жана билим берүүгө багыттоолору кажет. Анткени, коронавирус пандемиясынын аяктоосуна чейин али алыс.

ЭВФнун башкы экономисти Гита Гопинат дүйнө өлкөлөрүн алдыда белгисиздик жана аңгыл-дөңгүл жолдор күтүп турат десе, аткаруучу директору Кристиалина Георгиева адамдар ишсиз калып, үмүттөрүн жогото турган олуттуу кесепеттер тургандыгын эскертти.

ЭВФнун божомолуна ылайык, мындай сценарийге жол бербөөчү мыкты каражат – бул COVID-19дун алып жүрүүчүлөрүн аныктоо боюнча ийгиликтүү саясаттын жардамы менен оорунун жайылышын кыскартуу болуп саналат. Бул экономикалардын ыкчам ачылышына мүмкүндүк берет.

Коронавирус адегенде Кытайдан тараган, бирок аны менен күрөшүү боюнча Пекиндин, ошондой эле чыгыш-азиялык башка өлкөлөрдүн тажрыйбасы глобалдык экономикага мыкты жол көрсөтүүдө.

Атай АЛТЫМЫШЕВ

COVID-19

БИШКЕКТЕ КҮНДҮЗГҮ СТАЦИОНАРЛАР АЧЫЛУУДА

Кыргызстанда күз ортолой баштаганда коронавирус жана пневмония оорусуна чалдыккандардын саны өскөнү байкалууда. Республикалык Штабдын маалыматына караганда, акыркы суткада коронавирус илдетине чалдыккандардын саны 482ни түздү. Ал эми ооруп жаткандардын 127си саккайып чыкты. COVID-19 вирусу менен ооругандарды дарылоо үчүн Бишкек мэриясы күндүзгү стационарларды ачты. Маалыматка ылайык, стационарлар негизинен шаардагы төрт райондогу мектептерде ачылды. Жалпысынан сегиз мектепте 440 койкалуу стационарлар күндүз бейтаптарды кабыл алууда. Мэриянын маалыматына ылайык, кычкылтек концентраторлору, дары-дармектер жана жеке коргонуучу каражаттар жетиштүү. Кыргызстанда вирустун күчөп жаткандыгына байланыштуу “Кызыл жарым ай” коому да четте калбай ыктыярчыларды топтой баштады. Аталган уюмдун маалыматына караганда, эгер ким ыктыярчы болууну каалап, элге жардам бергиси келсе, “Кызыл жарым ай” коомунун жакын жайгашкан кеңселерине кайрылса болот. Маалыматка караганда, ыктыярчылар 18 жаштан 45 жашка чейинки жарандар жана иммунитетти күчтүү, ооруп жаткандарга чындап жардам берүүнү каалагандар болуусу керек.

Айнура ШАЙКЕЕВА

АЗИЯ ӨНҮКТҮРҮҮ БАНКЫ ЖАНА ЮНИСЕФ ООРУКАНАЛАРГА ЖАСАЛМА ДЕМ АЛДЫРУУЧУ ЖАБДУУЛАРДЫ АЛЫП БЕРДИ

Бишкек шаарында COVID-19га даярдыкты күчөтүү максатында өпкөнү жасалма дем алдыруучу (ӨЖД) эки жаңы аппараты №2 клиникалык төрөт үйүнө жана Улуттук онкология жана гематология борборунан берилди. Ал эми үчүнчү ӨЖД жабдуусу Ош шаарындагы перинаталдык борборго жеткирилген. Бул ӨЖД аппараттары чоң адамдарга жана жаш балдарга да колдонулат.

Тапшыруулар Азия өнүктүрүү банкынын 200 000 АКШ доллары өлчөмүндөгү өзгөчө кырдаалдагы медициналык жардамынын алкагында Кыргыз Республикасына ЮНИСЕФ аркылуу жабдуу сатып алуу менен ишке ашырылды.

Желдеткичтер – бул респиратордук оорулардын айынан өз алдынча дем ала албаган бейтаптар үчүн жасалма дем алууну жана өпкөнү механикалык кыймылга келтирүүнү камсыз кылуучу маанилүү медициналык жабдуу. COVID-19 глобалдуу пандемиясынын шарттарында ӨЖД аппараттары бүткүл дүйнө жүзүндө COVID-19дун оор кесепеттеринен жапа чеккен бейтаптарды дарылоо үчүн колдонула баштаган.

2020-жылдын апрель айынан тарта өлкө боюнча ооруканаларга 20 000 медициналык кол кап, 2000 коргоочу комбинезон, FFP2 классындагы 2300 респиратор, 300 эндотрахеалдык түтүкчө, педиатриялык 3000 канолю, чоң адамдар үчүн 8000 назалдык канолю жана аба өткөрүүчү жабдуулар, өндүрүмдүүлүгү 10 литр болгон 10 кычкылтек концентраторлору жана кычкылтек агымын бөлүүчү жабдуулар, 1500дөн ашык дем алуу системалары берилген.

Бардык медициналык жабдуулар жана чыгымдоочу материалдар ЮНИСЕФ тарабынан саламаттык сактоо тармагындагы ишенимдүү жана тастыктамалары бар өндүрүүчүлөрдөн сатылып алынган.

Бактыгүл КУЛАТАЕВА

Ноокат райондук Мамлекеттик каттоо кызматы тарабынан берилген Көк-Жар айыл аймагынын жашоочусу Ботояров Абдимамат Камбаровичке таандык иден. № 5-05-11-1001-0291 мамлекеттик актысы, Ч№664481 техникалык паспорту жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын. Дареги: Ноокат району, Көк-Жар айыл аймагы.

П/П-981

Государственный комитет промышленности, энергетики и недропользования Кыргызской Республики

объявляет о проведения аукциона по представлению лицензии на право пользования недрами на следующих объектам

№ Лота	Наименование объекта	Вид полезного ископаемого	Вид недропользования	Местонахождение объекта	Краткая геологическая характеристика	Стартовая цена объекта
1	Месторождение Постунбулак	Золото	Геологоразведочные работы	Таласская область, Бакай-Атинский район	Рудопроявление Постунбулак – I находится в Бакай-Атинском районе Таласской области, на северных склонах Таласского хребта, в горах Постун-Булак, в верховьях ручья Постунбулак – левого истока р. Кумыштаг, на высотах 2100-2700 м. Рельеф высокогорный, расчлененный.	6117 долларов США

Аукцион состоится 8 декабря 2020 года в селе Бакай-Ата в здании районной государственной администрации Бакай-Атинского района Таласской области Кыргызской Республики. Регистрация участников аукциона с 11.30 до 11.50 часов.

Всем желающим принять участие в аукционе необходимо представить документы для участия в аукционе не позднее 18.00 часов 1 декабря 2020 года в ГКПЭН КР по адресу: г. Бишкек, проспект Эркиндик, 2, кабинет № 225. Подробная информация обо всех необходимых документах для участия в аукционе содержится в «Условиях аукциона по предоставлению права пользования объектом недр».

С условиями аукциона, требованиями к участию в аукционе, а также иной информацией, касающейся аукциона можно ознакомиться на официальном сайте организатора аукциона: www.gkpen.kg либо обратится по телефону: 90-40-40 (+1029), а также в Управлении геологии ГКПЭН КР, каб. № 208, ежедневно с 9.00 до 18.00 часов.

**ЧҮЙ ОБЛУСУНУН СОКУЛУК РАЙОНУНУН ОРОК АЙЫЛ
ӨКМӨТҮНҮН БАШЧЫСЫН КАЙРА ШАЙЛОО, ЧҮЙ ОБЛУСУНУН
МОСКВА РАЙОНУНУН АЛЕКСАНДРОВКА, ТАЛАС ОБЛУСУНУН
БАКАЙ-АТА РАЙОНУНУН АК-ДӨБӨ АЙЫЛ ӨКМӨТТӨРҮНҮН
БАШЧЫЛАРЫН ШАЙЛООНУ ДАЙЫНДОО ЖӨНҮНДӨ**

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ
ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН
ТОКТОМУ**

Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2020-жылдын 14-сентябрындагы №214 токтому менен 2020-жылдын 2-октябрына дайындалган Чүй облусунун Сокулук районунун Орок айыл өкмөтүнүн башчысы катышкан талапкерлер зарыл болгон добуштарды албагандыгына байланыштуу айыл өкмөт башчысы шайланган жок.

Чүй облусунун Москва райондук мамлекеттик администрациясынын башчысы – акиминин 2020-жылдын 7-сентябрындагы №196-б буйругу менен Александровка айыл өкмөтүнүн башчысы Баги Ибрагим Юшизович өзү берген арызынын негизинде ээлеген кызматынан бошотулган.

2020-жылы 2-апрелде «Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 49-беренесинин 7-бөлүгүнүн 9-пунктуна ылайык Талас облусунун Бакай-Ата районунун администрация башчысы – акимдин № 22/VI-б буйругу менен И.А.Сарыев Талас облусунун Бакай-Ата районундагы Ак-Дөбө айылдык кеңешинин сунуштамасынын негизинде ээлеген кызмат ордуна мөөнөтүнөн мурда бошотулган. Буйрукка макул болбогон И.А.Сарыев Ак-Дөбө айыл өкмөтүнүн башчысы кызмат ордуна кайра орноштуруу жөнүндө арыз менен Талас облусунун административдик сотуна кайрылган.

2020-жылдын 19-майында Талас облусунун административдик соту И.А.Сариевдин административдик доо арызын кароосуз калтырган.

Административдик процесстик кодексинин 213-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык, эгерде мыйзамда башка шарттар каралбаса, сот чечим чыгаргандан кийин отуз күндүн ичинде даттануу (сунуштама) берилиши мүмкүн.

Талас облусунун Административдик сотунун аныктамасы И.А.Сарыев тарбынан даттанылган эмес.

«Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 6, 7, 14, 18-беренелерине, «Жергиликтүү өз алдынча башкаруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 49-беренесине, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2017-жылдын 6-январындагы №3 токтому менен бекитилген «Айыл өкмөтүнүн башчысын шайлоонун тартиби жөнүндө» Жобосуна ылайык, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Чүй облусунун Сокулук районунун Орок айыл өкмөтүнүн башчысын жаңы талапкерлерди көрсөтүү менен кайра шайлоо 2020-жылдын 29-октябрына дайындалсын жана саат 9.00дөн 12.00гө чейин өткөрүлсүн.

2. Чүй облусунун Москва районунун Александровка жана Талас облусунун Бакай-Ата районунун Ак-Дөбө айыл өкмөтүнүн башчыларын шайлоо 2020-жылдын 4-ноябрына дайындалсын жана саат 9.00дөн 12.00гө чейин өткөрүлсүн.

3. Сокулук, Москва жана Бакай-Ата аймактык шайлоо комиссиясы шайлоону Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык жана Кыргыз Республикасынын өкмөтү тарабынан 2020-жылдын 11-майындагы №244 токтому менен бекитилген санитардык-эпидемиологиялык эрежелердин сакталышы менен (1,5-2 метр аралыкты сактоону камсыздоо жана контролдоо, бир жолку бет каптарды колдонуу, дезинфекциялоочу эритмелер, спирт камтылган антисептик менен колду тазалоо) өткөрүүнү уюштурсун.

3. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

4. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Г.Бекматовго жүктөлсүн

ТӨРАГА

Н.ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 15-октябры, №253

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ КЕҢЕШИНИН
ДЕПУТАТЫ Р.А.КАЗАКБАЕВДИН ЫЙГАРЫМ УКУКТАРЫН
МӨӨНӨТҮНӨН МУРДА ТОКТОТУУ ЖӨНҮНДӨ**

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ
ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН**

ТОКТОМУ

«Республика-Ата-Журт» парламенттик фракциясынан Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Казакбаев Руслан Айтбаевич Кыргыз Республикасынын Президентинин 2020-жылдын 14-октябрындагы №197 буйругу менен Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министри болуп дайындалган.

Депутаттык ыйгарым укуктарды аткаруу менен коопшогон ишке өтүүсүнө байланыштуу, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 73-беренесинин 3-бөлүгүнүн 3-пунктуна, «Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 65-беренесинин 4-бөлүгүнүн 6-пунктуна, «Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын статусу жөнүндө», Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 3-беренесинин 1-бөлүгүнүн 3-пунктуна, 2-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. «Республика-Ата-Журт» парламенттик фракциясынан Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Казакбаев Руслан Айтбаевичтин ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулсун.

2. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Казакбаев Руслан Айтбаевичтин күбөлүгү анык эмес деп табылсын.

3. Бул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

4. Бул токтомдун көчүрмөсү Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине жиберилсин.

5. Бул токтомдун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын төрагасынын орун басары А.Ж.Эшимовго жүктөлсүн.

Төраганын орун басары

А.БЕКМАТОВ

Бишкек ш., 2020-жылдын 16-октябры, №255

Ө.Ч.ТЕКЕБАЕВДИН АРЫЗЫ ЖӨНҮНДӨ

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ШАЙЛОО ЖАНА РЕФЕРЕНДУМ
ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА БОРБОРДУК КОМИССИЯСЫНЫН
ТОКТОМУ**

2020-жылы 8-октябрда Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясына Ө.Ч.Текебаевден Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын мурда ага берилген мандатын кайтарып берүүгө байланыштуу арыз келип түштү.

Арызда депутаттын мандатынан мөөнөтүнөн мурда ажыратуу үчүн мыйзамдуу негиздер жакшы болуп калгандыгы, себеби Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун 2019-жылдын 21-августундагы токтомуна ылайык ага карата мурда чыгарылган Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун 2017-жылдын 16-августундагы өкүмү, Бишкек шаардык сотунун кылмыш иштери жана административдик укук бузуулар боюнча соттук коллегиясынын 2017-жылдын 2-октябрындагы өкүмү, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун кылмыш иштери жана административдик укук бузуулар боюнча соттук коллегиясынын 2017-жылдын 21-ноябрындагы токтому жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун кылмыш иштери жана административдик укук бузуулар боюнча соттук коллегиясынын 2019-жылдын 3-майындагы токтому жокко чыгарылганы белгиленет.

Ушуга байланыштуу арыз берүүчү Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Ө.Ч.Текебаевдин ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтоткон жана бош калган мандатты саясий партиядан талапкерлердин тизмеси боюнча кийинки талапкер И.Т.Гайпуловго өткөрүп берген Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2017-жылдын 1-ноябрындагы №529 жана 2017-жылдын 15-декабрындагы №546 токтомдорун жокко чыгарууну өтүнөт.

Арыз берүүчү берген материалдарды карап чыгып, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы төмөнкүлөрдү белгиледи.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 73-беренесине, «Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Конституциялык Мыйзамынын 65-беренесине, «Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын статусу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесине ылайык Жогорку Кеңештин депутатынын ыйгарым укуктары ага карата соттун күнөө коюу өкүмү мыйзамдуу күчүнө киргенде мөөнөтүнөн мурда токтотулат.

Жогоруда аталган беренелердин негизинде, ошондой эле Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун 2017-жылдын 16-августундагы арыз берүүчүгө карата күнөө коюу өкүмү күчүнө киргендигине байланыштуу Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2017-жылдын 1-ноябрындагы №529 токтому менен Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаты Ө.Ч.Текебаевдин ыйгарым укуктары мөөнөтүнөн мурда токтотулган.

«Кыргыз Республикасынын Президентин жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутаттарын шайлоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыйзамынын 65-беренесинин 3-бөлүгүнө, «Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7-беренесине ылайык, Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2017-жылдын 15-декабрындагы №546 токтому менен бош калган мандат «Ата Мекен» саясий партиясынан талапкерлердин тизмесиндеги кийинки талапкер И.Т.Гайпуловго өткөрүп берилген.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Соту 2019-жылдын 21-августунда мурда чыгарылган Бишкек шаарынын Биринчи май райондук сотунун 2017-жылдын 16-августундагы өкүмүн, Бишкек шаардык сотунун кылмыш иштери жана административдик укук бузуулар боюнча соттук коллегиясынын 2017-жылдын 2-октябрындагы өкүмүн, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун кылмыш иштери жана административдик укук бузуулар боюнча соттук коллегиясынын 2019-жылдын 3-майындагы токтому жокко чыгарган жана Ө.Ч.Текебаевдин ишин жаңыдан ачылган жагдайлар боюнча кайра карап чыгуу үчүн Биш-

кек шаарынын Биринчи май райондук сотуна жөнөткөн.

Кыргыз Республикасынын Жазык-процесстик кодексинин 442-беренесине ылайык соттун мыйзамдуу күчүнө кирген өкүмү, аныктамасы, токтому жокко чыгарылышы жана иш боюнча өндүрүш жаңы же жаңыдан ачылган жагдайлар боюнча кайра жаңырттылышы мүмкүн.

Апелляциялык жана кассациялык тартипте чечим чыгарганга чейин сотко белгисиз болгон материалдар Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотуна берилген. Берилген далилдерди эске алып, ал жагдайларды жаңыдан ачылган жагдайлар катары таанып, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун соттук коллегиясы сотто жаңы териштирүү үчүн ишти биринчи инстанциядагы сотко жөнөткөн.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын статусун партиялык тизме боюнча алуу жарандардын өздөрүнүн пассивдүү шайлоо укуктарын ишке ашыруусу болуп эсептелерин белгилей кетүү керек. Депутаттын ыйгарым укуктарын токтотуу, башкача айтканда, парламенттин мүчөсү катары шайлоочулар менен байланышын токтотуу соттун чечими менен жүзөгө ашырылып, кийинчерээк сот тарабынан жокко чыгарылган. Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесине ылайык адам укуктары жана эркиндиктери ажырагыс, ал ар бир адамга төрөлгөндөн эле таандык. Адам укуктары жана эркиндиктери Кыргыз Республикасынын жогорку баалуулуктарына кирет.

Жогоруда баяндалгандын негизинде азыркы учурда Ө.Ч.Текебаевде анын Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын ыйгарым укуктарын мөөнөтүнөн мурда токтотуу жагдайлары жок.

Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында депутаттын мандатын кайтарып берүү механизми каралгандыгын белгилей кетүү керек. Ошого карабастан, жол-жобо жагынан жетиштүү түрдө жөнгө салуунун жок экендиги шайланган депутаттын анын депутаттык ишке укуктарын калыбына келтирүүгө негиз түзүүчү укугун ишке ашырууга тыюу салуу катары каралбоого тийиш.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 26-беренесине ылайык ар бир адам мыйзамда каралган тартипте күнөөлүү экени далилденмейинче жана соттун мыйзамдуу күчүнө кирген чечими менен белгиленмейинче кылмыш жасаганга күнөөсүз деп эсептелет. Бул принциптин бузулушу материалдык жана моралдык зыяндын орду сот аркылуу толтурулуп берилүү үчүн негиз болуп эсептелет. Эч ким өзүнүн күнөөсүздүгүн далилдөөгө милдеттүү эмес. Күнөөлүү экенине карата ар кандай шектенүү айыпталуучунун пайдасына чечмеленет.

Жогоруда баяндалганды эске алып, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 26, 73-беренелеринин негизинде, «Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча шайлоо комиссиялары жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 7, 18-беренелерин жетекчиликке алуу менен Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы

ТОКТОМ КЫЛАТ:

1. Ө.Ч.Текебаевдин Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын 2017-жылдын 1-ноябрындагы №529 чечимин жокко чыгаруу жана Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатынын статусун калыбына келтирүү бөлүгүндөгү арызы канааттандырылсын, 2017-жылдын 15-декабрындагы №546 чечимге байланыштуу бөлүгү боюнча баш тартылсын.

2. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин депутатына белгиленген үлгүдөгү күбөлүк жана төш белги берилсин.

3. Ушул токтомдун көчүрмөсү Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешине жөнөтүлсүн.

4. Ушул токтом «Эркин Тоо» газетасына жана Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын расмий сайтына жарыялансын.

5. Ушул токтомдун аткарылышына контролдук жүргүзүү Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын Төрагасынын орун басары А.Бекматовго тапшырылсын.

ТӨРАГА

Н.ШАЙЛДАБЕКОВА

Бишкек ш., 2020-жылдын 15-октябры, №254

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АТЫНАН

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН

Жанатбек Нурдинович Гульжигитовдун кайрылуусуна байланыштуу Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн конституциялуулугун текшерүү жөнүндө иш боюнча

ЧЕЧИМИ

2020-жылдын 18-июну

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы: төрагалык кылуучу - К.А. Дуйшеев, судьялар М.Р. Бобукеева, Л.П. Жумабаев, М.Ш. Касымалиев, К.Дж. Кыдырбаев, Э.Ж. Осмонбаев, Ж.И. Саалаев, Ж.А. Шаршеналиевдин курамында, катчы С.А. Джолгокпаеванын, кайрылуучу тарап – Жанатбек Нурдинович Гульжигитовдун;

жоопкер тарап – Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин ишеним кат боюнча өкүлдөрү Бейшембек кызы Камиланын, Света Садыковна Болджурованын катышуусунда,

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 1, 6-бөлүктөрүн, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 4, 18, 19, 37, 42-беренелерин жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн конституциялуулугун текшерүү жөнүндө ишти ачык соттук отурумда карап чыкты.

Бул ишти кароого Ж.Н. Гульжигитовдун өтүнүчү себеп болду.

Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу бул ишти кароого негиз болду.

Ишти соттук отурумга даярдаган судья-баяндамачы Э.Ж. Осмонбаевдин маалыматын угуп жана келтирилген материалдарды изилдеп чыгып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы

ТАПТЫ:

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына 2019-жылдын 14-июнунда Ж.Н. Гульжигитовдун Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2, 3, 5-бөлүктөрүнө, 20-беренесинин 1-бөлүгүнө, 36-беренесинин 2-бөлүгүнө, 40-беренесинин 1-бөлүгүнө ылайык келүүсүн текшерүү жөнүндө өтүнүчү келип түшкөн.

Арыздануучу өзүнүн өтүнүчүндө талашылып жаткан ченем асырап алуучунун жаш курагын чектеп, ал 60 жаштан ашпашы керек деп көрсөтөт. Арыздануучунун пикири боюнча баланы асырап алууга көрсөтүлгөн жаш курактын белгилениши кодулаган мүнөзгө ээ жана Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн талаптарына карама-каршы келет, ага ылайык эч ким кайсы бир негиздер боюнча, ошондой эле жаш курагы боюнча кодулоого алынышы мүмкүн эмес.

Кайрылуу субъектиси баланын ата-энеси каза болгон, белгисиз же сот тарабынан дайынсыз жок, аракетке жөндөмсүз деп таанылган, сот тарабынан олуттуу эмес деп таанылган себептер боюнча сот тарабынан ата-энелик укуктарынан ажыратылган, бала менен 6 айдан ашык бирге жашабаган, аны тарбиялоодон жана багуудан баш тарткан учурларда, балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу органдын макулдугу менен, баланын туугандары болуп саналган, курагы 60 жаштан ашкан адамдар, ошондой эле баланын камкорчусу жана көзөмөлчүсү болуп саналган адамдар асырап алуучулар болушу мүмкүн деп белгилейт. Анын пикири боюнча көрсөтүлгөн жоболор жаш курагы 60 жаштан ашкан, бирок туугандары, камкорчулары же көзөмөлчүлөрү болуп саналган адамдардын пайдасына чечилип, келип чыгуу белгиси боюнча кошумча кодулоону жаратат.

Арыздануучу талашылып жаткан ченем ар биринин мыйзам жана сот алдында бардыгы бирдейликти кепилдеген Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 3-бөлүгүнүн талаптарын бузат деп эсептейт.

Ж.Н. Гульжигитов болжогондой, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 5-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасында баланын эң жакшы кызыкчылыктарын камсыз кылуу принциби иштейт. Бирок көрсөтүлгөн принцип талашылып жаткан ченемде жүзөгө ашырылган эмес. Мында жаш курагы 60 жаштан өткөн адамдар тарабынан, баланы асырап алууга ниети бар адамдын жашоо шарттарын изилдебестен, асырап алуу үчүн тоскоолдуктарды билбестен, асырап алуучуга карата баланын мамилесин аныктабастан асырап алууга тыюу салуу, арыздануучунун пикири боюнча Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 36-беренесинин 2-бөлүгүнүн талаптарын бузат, ага ылайык ар бир бала анын дене-боюнун, акыл-эсинин, ички руханий, ыймандык жана социалдык өнүгүүсү үчүн зарыл болгон жашоо деңгээлине укуктуу.

Андан тышкары, талашылып жаткан ченемдин колдонулушу Кыргыз Республикасынын Конституциясынын адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин жокко чыгаруучу же кемсинтүүчү мыйзамдардын кабыл алынуусуна жол берилбестикти кепилдеген 20-беренесинин 1-бөлүгү менен карама-каршы келет.

Муну менен катар, Ж.Н. Гульжигитов Балдар жөнүндө кодексинин сот тарабынан баланы асырап алуу жөнүндө материалдарды жарандык сот өндүрүш тартибинде кароо маселелерин регламенттөөчү 45-беренесинин 2-бөлүгүнүн колдонулушу аркылуу жаш курагы 60 жаштан өткөн адамдардын Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 40-беренесинин 1-бөлүгү менен кепилденген соттук коргонууга болгон укугу бузулат деп белгилейт.

Баяндалганды эске алуу менен, кайрылуу субъектиси талашылып жаткан ченемди Кыргыз Республикасынын Конс-

титудиясына карама-каршы келет деп таанууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын 2019-жылдын 24-октябрындагы токтому менен Ж.Н. Гульжигитовдун өтүнүчү өндүрүшкө кабыл алынган.

Ж.Н. Гульжигитов сот отурумунда өзүнүн талаптарын колдогон жана аларды канааттандырууну суранууда.

Жоопкер тараптын өкүлү К.Бейшенбек кызы арыздануучунун жүйөлөрүн кийинкидей негиздер боюнча жараксыз деп эсептейт.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 5-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасында баланын эң жакшы кызыкчылыктарын камсыз кылуу принциби колдонулат. Конституциянын келтирилген жобосу Конституциянын 6-беренесинин 3-бөлүгүнө ылайык анын укуктук тутумунун курамдык бөлүгү болуп саналган эл аралык укуктун жалпы кабыл алынган принциптерине жана ченемдерине жооп берет. Ошентип, Кыргыз Республикасынын жарандары, чет өлкөлүк жарандар тарабынан балдарды асырап алуу БУУнун Баланын укуктары жөнүндө Конвенциясына, 1993-жылдын 22-январындагы Жарандык, үй-бүлөлүк жана жазык иштери боюнча укуктук жардам жана укуктук мамилелер жөнүндө Минск конвенциясына, 2002-жылдын 7-октябрындагы Жарандык, үй-бүлөлүк жана жазык иштери боюнча укуктук жардам жана укуктук мамилелер жөнүндө Кишинев конвенциясына, 1993-жылдын 29-майындагы Балдарды коргоо жана эл аралык асырап алуу жаатында кызматташуу жөнүндө Гаага конвенциясына, Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексине жана Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексине ылайык жүзөгө ашырылат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин өкүлү мыйзам чыгаруучу тарабынан асырап алуучунун жаш курагы 60 жаштан ашпоого тийиш деп белгилеген ченемди Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн экинчи абзацына ылайык келет жана жаш курак белгиси боюнча кодулоо мүнөзгө ээ болуусу мүмкүн эмес, анткени талашылып жаткан ченемдин колдонулушу балдардын үй-бүлөдө тарбиялануусунун, алардын бакубаттуулугунун жана өнүгүүсүнүн кам көрүлүшүнүн артыкчылыгын болжойт деп эсептейт. Андан тышкары, Кыргыз Республикасынын Үй-бүлө кодексинин 1-беренесинин 3-пунктуна жана 59-беренесинин 2-пунктуна ылайык үй-бүлөлүк мыйзамдардын негизги башаттарына ар бир баланын мүмкүн болушунча үй-бүлөдө жашоо жана тарбиялануу укугун бекитүү жана баланын үй-бүлөлүк тарбиялануусунун артыкчылык принциби кирет.

К.Бейшенбек кызы талашылып жаткан ченемге салынган чектөө асырап алынуучу балдардын кызыкчылыктары менен шартталган жана адам өмүрүнүн орто узактыгынан: эркектердин 69 жаш, аялдардын 79 жаш, ошондой эле 63 жаш эркектер үчүн жана 58 жаш аялдар үчүн орнотулган пенсиялык жаш курактан келип чыгат деп белгилейт. Асырап алуучулар өзүнүн жаш курагына себептүү өздөрү колдоого жана жардамга муктаж жана ата-эненин милдетин толугу менен аткаруу абалында эмес, демек, баланын кызыкчылыктары жетиштүү даражада ашырылышы мүмкүн эмес.

Ошентип, жоопкер тараптын өкүлү мыйзам чыгаруучу тарабынан киргизилип жаткан асырап алуучулардын жаш курагына байланышкан укуктар менен эркиндиктерди чектөөлөр башка адамдардын, анын ичинде балдардын укуктары менен эркиндиктерин коргоо максаттарына өлчөмдөш деп эсептейт.

Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин өкүлү баланын жаш курагы 60 жаштан ашкан туугандары, ошондой эле анын камкорчусу же көзөмөлчүсү болуп жүргөн адамдар анын асырап алуучулары боло алат деген жүйөлөрүнө кийинкини белгиледи.

Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексинин 66-беренесинин 1-пунктуна ылайык камкордукка алуу жана көзөмөлдүк кылуу аракетке жөндөмсүз же толук эмес аракетке жөндөмдүү жарандардын укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоо үчүн, ошондой эле жашы жете электердин үстүнө аларды тарбиялоо максатында орнотулат. Андан тышкары, Балдар жөнүндө кодексинин 73-беренесинин 3-бөлүгүндө жашы жеткен камкорчулукка алынгандын чоң апа жана чоң аталары, ата-энелери, жубайлары, жашы жеткен балдары, жашы жеткен неберелери, ага-инилери жана эже-сиңдилери, ошондой эле жашы жете элек камкорчулукка алынгандын чоң апа жана чоң аталары, жашы жеткен ага-инилери жана эже-сиңдилери алардын жарандыгына карабастан, бардык башка адамдардын алдында анын камкорчусу же көзөмөлчүсү болуу артыкчылыктуу укукка ээ деп белгиленген.

К.Бейшенбек кызы балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу орган баланы асырап алууга ниеттенген адамдын жашоо шарттарын изилдеп чыгууга, баланы асырап алуу үчүн тоскоолдуктардын жоктугун, асырап алуу баланын кызыкчылыктарына ылайык келүүсүн текшерүүгө, баланын асырап алуучуга карата мамилесин аныктоого, асырап алуучуга зарыл болгон документтерди топтоого көмөк көрсөтүүгө, материалдарды өзүнүн корутундусу менен соттун кароосуна өткөрүп берүүгө милдеттүү деп белгилейт.

Мыйзам чыгаруучунун өкүлү арыздануучунун Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 45-беренесинин 2-бөлүгү жаш курагы 60 жаштан ашкан асырап алуучулардын соттук коргонууга болгон укугун бузуп жатат деген жүйөлөрү туурасында, Кыргыз Республикасынын

Жарандык процесстик кодексинин 157-беренесинин 2-пунктуна ылайык жарандык жана экономикалык иштер, анын ичинде алименттерди өндүрүп алуу жөнүндө, асырап алуу жөнүндө, көзөмөлчүнү (камкорчуну) дайындоо жөнүндө жана балдарды интернаттык мекемелерине жиберүү жөнүндө иштер кабыл алынгандан баштап бир айга чейинки мөөнөттө каралат жана чечилет, мында иштер белгиленген Кодексинин 262-беренесинин 1-пунктуна ылайык соттор тарабынан өзгөчө өндүрүш тартибинде каралат деп белгилейт.

Ошентип, К.Бейшенбек кызынын пикири боюнча Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгү Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык келет.

С.С. Болджурова К.Бейшенбек кызынын жүйөлөрүн колдоду.

Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппараты дагы талашылып жаткан ченем конституциялуу деген көз карашты карманат жана окшош жүйөлөрдү келтирди. Жазуу жүзүндө билдирилген пикирге ылайык талашылып жаткан ченемдин колдонулушу менен Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 7-беренесинин 1-бөлүгүндө ата-эненин камкордугусуз калган балдарды үй-бүлөлүк жайгаштыруу артыкчылыктуу принциби менен камсыз кылынат.

Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппараты аталган Кодексинин 48-беренесинин 3-бөлүгү менен бир эле баланы асырап алууну ниеттенген бир нече адам болгондо, аталган Кодексинин 48-беренесинин 1 жана 2-бөлүктөрүнүн талаптарын жана асырап алынуучу баланын кызыкчылыктарын милдеттүү сактаган шартта, баланын туугандарына артыкчылыктуу укук берилет деп белгилейт.

БУУнун Баланын укуктары жөнүндө конвенциясына (1989-жылы) ылайык асырап алуу балдар асырап алуучунун үй-бүлөсүнө андай зарылдык пайда болгонда гана, жана ушул бала үчүн кыйла туура келген үй-бүлөгө гана берилип, баланын эң мыкты кызыкчылыктарынын артыкчылыктуулугун болжойт. Талашылып жаткан ченемге салынган чектөө, баарыдан мурда, толук баалуу, сак саламаттуу үй-бүлөдө тарбияланууга, жашоонун татыктуу деңгээлин алууга, сапаттуу каралууга, билим алууга укугу бар болгон баланын кызыкчылыктары менен жүйөлөштүрүлгөн, ал жашы улгайган ата-энелүү үй-бүлөдө күмөндүүлүккө коюлушу мүмкүн.

Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын көз карашында Дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюмунун классификациясы боюнча 60-75 жашындагы адамдар улгайып калган адамдар болуп саналаары көрсөтүлөт. Албетте, организмдин физиологиялык өзгөчөлүктөрүнө карай, социалдык-экономикалык факторлорго карай алардын жашыраак адамдарга салыштырмалуу мүмкүнчүлүктөрү аз келет. Ошентип, асырап алуучулар үчүн жаш курактык чекшарттын орнотулушу жаш курак боюнча кодулоо сапатында бааланышы мүмкүн эмес, аны балдардын эң мыкты кызыкчылыктарын камсыз кылууну жетүүгө багытталган атайын чара деп билиш керек, бул эл аралык укукта балдарга тийиштүү маселелерди кароодо негиз салуучу принцип болуп саналат.

Мамлекет ошентип баланын ата-эне менен жагымдуу жана бекем мамилелердин калыптанышына көмөк болот, бардык маселелерде баланын кызыкчылыктарын биринчи орунга коёт, анын ичинде баланын жашы жеткенге чейин жетимчилик коркунучун азайтууга алып келет.

Кыргыз Республикасынын Жогорку соту жоопкер-тараптын жана Кыргыз Республикасынын Президентинин Аппаратынын көз карашына окшош пикирди билдирди жана асырап алуучунун жаш курагы ден соолуктун абалын, социалдык статусту, ошондой эле психологиялык жана физиологиялык жөндөмдөрдү эске алуу менен баланы тарбиялоого байланышкан функцияларды аткара алгандай болуш керек деп эсептейт. «Мамлекеттик пенсиялык социалдык камсыздандыруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен эмгек милдеттенмелерин күн сайын аткарууга адамдын физиологиялык жөндөмсүздүгүн аныктоо менен эркектер үчүн - 63 жаш, аялдар үчүн 58 жаш деп пенсиялык жаш курак бекитилген. Демек, пенсиялык жаш курактагы асырап алуучуга баланы тарбиялоо кыйыныраак болот, анткени баланын толук баалуу өнүгүүсү үчүн ага көп убакыт, күч-аракет, ошондой эле каржылык мүмкүнчүлүктөр зарыл.

Кыргыз Республикасынын Жогорку соту кайрылуучу тарап Кыргыз Республикасынын Конституциясынын адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин жокко чыгаруучу же кемсинтүүчү мыйзамдардын кабыл алынуусуна тыюу салган 20-беренесинин 1-бөлүгүнүн жоболорунун бузулушун көрсөтөт деп белгилейт. Бирок, келтирилген конституциялык жоба жана талашылып жаткан ченем ортосунда түздөн-түз маанилик байланыш жок, ошондуктан Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн жоболору адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин жокко чыгаруучу же чектөөчү ченемдер катары каралышы мүмкүн эмес.

Баяндалгандын негизинде, Кыргыз Республикасынын Жогорку соту талашылып жаткан ченем Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келбейт деп эсептейт.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн өкүлү Б. Абдыраев жоопкер тараптын жана башка жактардын жүйөлөрүнө окшош көз карашты карманат. Мында ал талашылып жаткан

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АТЫНАН**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН***Жанатбек Нурдинович Гульжигитовдун кайрылуусуна байланыштуу Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн конституциялуулугун текшерүү жөнүндө иш боюнча***ЧЕЧИМИ****(Башталышы 5-бетте)**

ченем Конституция белгилеген максаттарда адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин, анын ичинде башка жактардын укуктары менен эркиндиктерин коргоо максатында чектөө мүмкүндүгүнө жол берген Конституциянын 20-беренесинин 2-бөлүгүнүн талаптарын эске алуу менен асырап алууга жаш курактык чекшарт түрүндөгү чектөөнү камтыганын белгилеген. Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгү балдардын укуктары менен эркиндиктерин коргоого багытталган жана көрсөтүлгөн чектөөлөр Кыргыз Республикасынын Конституциясы белгилеген максаттарга өлчөмдөш болуп саналат.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2-бөлүгүнүн жобосуна ылайык мыйзам менен орнотулган жана эл аралык милдеттенмелерге ылайык ар кандай социалдык топтор үчүн бирдей мүмкүндүктөрдү камсыз кылууга багытталган атайын чаралар кодулоо деп саналбайт.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн өкүлү бала толук баалуу, сак саламаттуу үй-бүлөдө тарбияланууга, жашоонун татыктуу деңгээлин алууга, сапаттуу каралууга, билим алууга укуктуу, ал жашы улгайган ата-эnelүү үй-бүлөдө күмөндүүлүккө коюлушу мүмкүн деп белгилеген. Анткени асырап алуучунун жаш курагы, анын ден соолугунун абалын, социалдык статусун, ошондой эле психологиялык жана физиологиялык жөндөмдөрүн эске алуу менен баланы тарбиялоого байланышкан функцияларды аткара алгыдай абалда болуусу керек. Пенсиялык курактагы асырап алуучу үчүн жашы жете элек баланы тарбиялоо кыйла кыйыныраак болот, анткени баланын толук баалуу өнүгүүсү үчүн көп убакыт жана күч-аракет зарыл.

Жогоруда баяндалгандын негизинде, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн өкүлү арыздануучунун талаптарын канааттандыруудан баш тартууну суранат.

Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин өкүлү А.М.Курманбаева дагы талашылып жаткан ченем Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келбейт деп эсептейт.

Балдар жөнүндө конвенциянын 4-беренесине ылайык балдардын укуктарын жана кызыкчылыктарын коргоо: балдардын эң мыкты кызыкчылыктарын камсыз кылуу максатында анын укуктары менен эркиндиктери биринчи кезекте экендигин, баланын укуктары менен эркиндиктеринин бузулушу, ага зыян келтиргендиги үчүн мамлекеттик бийликтин жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, ошондой эле башка жеке жана юридикалык жактардын жоопкерчилигин таануу; мамлекет, коом, үй-бүлө тарабынан баланын укуктары менен эркиндиктерин коргоонун артыкчылык принциптерине негизделет. Баланы асырап алуу маселелери боюнча өзгөчө талаптар менен чектөөлөрдүн орнотулушу баланын кызыкчылыктарын коргоону камсыз кылуу үчүн жетишерлик мыйзам чыгаруу кепилдиктерин кабыл алуу зарылдыгы менен шартталган, объективдүү акталган жана башка адамдардын укуктары менен эркиндиктерин коргоонун жалпыга маанилүү конституциялык максат менен өлчөмдөш. Демек, кодулоого тыюу салуу жана укуктардын теңдик принцибинин бузулуусу катары каралуу мүмкүн эмес.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы тараптардын жүйөлөрүн талкуулап, башка жактардын көз караштарын эске алып, иштин материалдарын изилдеп чыгып, кийинкидей тыянактарга келди.

1. «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 19-беренесинин 4-бөлүгүнө ылайык Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы кайрылууда ченемдик укуктук актынын конституциялуулугу күмөн саналган бөлүгүнө гана тийиштүү болгон предмет боюнча актыларды чыгарат.

Ошентип, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын бул иш боюнча кароо предмети болуп Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин кийинкидей мазмундагы 49-беренесинин 1-бөлүгү саналат:

«49-берене. Асырап алуучунун жаш курагы жана асырап алуучу менен асырап алынуучу баланын ортосундагы жаш курак айырмасы

1. Асырап алуучунун жаш курагы 60 жаштан ашпоого тийиш. Баланын ата-энеси каза болгон, белгисиз болгон же сот тарабынан дайынсыз жок деп таанылган, сот тарабынан аракетке жөндөмсүз деп таанылган, сот тарабынан олуттуу эмес деп таанылган себептер боюнча сот тарабынан ата-эnelик укуктарынан ажыратылган, бала менен 6 айдан ашык бирге жашабаган, аны тарбиялоодон жана багуудан баш тарткан учурларда, балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу органдын макулдугу менен, баланын туугандары болуп саналган, курагы 60 жаштан ашкан адамдар, ошондой эле баланын камкорчусу жана көзөмөлчүсү болуп саналган адамдар асырап алуучулар болушу мүмкүн».

Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодекси мыйзамдарда белгиленген тартипте кабыл алынган, «Эркин Тоо» гезитинде 2012-жылдын 16-августунда №71-72 санында жарыяланган, Кыргыз Республикасынын Ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестрине киргизилген.

2. Кыргыз Республикасынын Конституциясын турмушка жүзөгө ашыруунун объективдүү зарылдыгы, баарынан мурда, коомдун конституциялык түрүнүн реалдуулуктан ажырап калгандыгы, өлкөнүн коомдук-саясий турмушунун

мыйзамдуулук жана туруктуулук режимин камсыз кылуунун конституциялык-укуктук механизмдеринин жөндөмсүздүгүнө алып келүү мүмкүндүгү менен шартталган. Ушуну менен катар, конституциялык баалуулуктар канчалык толук баалуу жүзөгө ашырылып турулушу, коомдук мамилелердин негизги субъекттери – инсан, коом жана мамлекет ортосундагы өз ара мамилелердин ошончолук шайкеш жана рационалдуу болгондугуна көз каранды.

Конституциялык баалуулуктар – бул Баш Мыйзамда көрсөтүлгөн, инсандын, коомдун жана мамлекеттин кызыкчылыктарынын тең салмактуулугунун негизинде, алардын оптималдуу өнүгүүсүн жана жанаша жашоосун камсыз кылууга артыкчылыктуу социалдык орнотмолордун жыйындысы.

Кыргыз Республикасынын Конституциясы адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин жогорку баалуулук деп таануу менен, алардын тизмесин тике буйруу менен чектебейт, тескерисинче, «Ушул Конституцияда белгиленген укуктар менен эркиндиктер бардык жактан толук жетишерлик деп эсептелбейт жана адамдын, жарандын башка жалпы таанылган укуктары менен эркиндиктерин тануу же басмырлоо катары чечмеленбейт» деп жар салат (17-берене). Конституциялык мыйзам чыгаруучунун мындай мамилеси кокусунан эмес, ал сөзсүз боло турчу адамдын муктаждыктары менен кызыкчылыктарынын табигый кеңейүүсүнө алып барчу азыркы замандагы адамзат коомунун өнүгүүсүнүн күчөгөн динамикасы менен шартталган.

Адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктерин ушунчалык көп түрдүүлүгүндө инсандардын күндүз турмушунда алардын кайчылашпай коюусу мүмкүн эмес, демек, алардын ортосундагы карама-каршылыктар жана конфликттерден толук оолак болуу да мүмкүн эмес. Ошон үчүн, мамлекеттик бийликтин бардык үч бутагынын, биринчи кезекте конституциялык контролдоо органынын башкы милдети болуп бир конституциялуулук баалуулукту башканын пайдасына карай аны танбастан жана кемсинтпестен ушул өңдүү кырдаалдардан натыйжалуу чыгуусунун өзүндө жатат.

Кыргыз Республикасынын Конституциясы адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктеринин ортосунда иерархияны орнотпойт, алардын ар бири өзүн эң жогорку баалуулук деп көрсөтөт, алар өзүнүн жыйындысында гана инсандын конституциялык аброюнун бүтүндүгүн камсыз кылууга жөндөмдүүлүгүн өзгөчө белгилей кетүү керек.

Ушуга байланыштуу, ченем жаратуучу жана укук колдонуучу органдар тарабынан ар биринин кызыкчылыктарынын теңдемин кармап туруусу, коомдук мамилелердин мүмкүн болушунча шайкештикке жетишкенге мүмкүндүк берген алардын ортосундагы мамилелештикти орнотуу менен жүзөгө ашырылуусу керек.

3. Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык өлкөдөгү коомдук жана укуктук турмуш эч ким жынысы, расасы, тили, майыптуулугу, этноско таандыктыгы, туткан дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, ж.б., ошондой эле мыйзам жана сот алдында бардыгы бирдей деген принциптерге негизделет (16-берененин 2, 3-бөлүктөрү).

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы кодулабоонун конституциялык-укуктук маанисин ачуу менен, өзүнүн чечимдеринде адамдын социалдык же башка сапаттарына байланыштуу, ага тиешелүү укуктарын, эркиндиктерин же милдеттерин кемсинтүүгө жол бербөө үчүн шарттардын түзүлүшүн болжолон конституциялык принцип жөнүндө бир нече жолу көрсөткөн (2013-жылдын 16-ноябрындагы Чечими). Бул принцип адамдын, жарандын коомдук жана жеке турмушунун ар кыл чөйрөсүндө укуктук мүмкүнчүлүктөрүнүн бирдейлигин бузулушуна алып келүүчү жынысы, расасы, тили, майыптуулугу, этноско таандыктыгы, туткан дини, курагы, саясий же башка ынанымдары, билими, теги, мүлктүк же башка абалына, ошондой эле башка жагдайларга негизделген айырмачылыктарды, алып салууларды же артык көрүүлөрдү ченемдик укуктук актыларда орнотуунун мүмкүн эместиги жөнүндө да көрсөтөт.

Аталган конституциялык принциптин сакталышы адамдын жашоо тиричилигинин бардык чөйрөлөрүндө укуктук мамилелерди жөнгө салууда аныктоочу жана милдеттүү мүнөзгө ээ болгон мыйзам жана сот алдында бардыгы бирдейлик принцибинин жүзөгө ашырылуусу менен тыгыз байланышкан.

Кодулоонун бардык тариздеринен коргонууну кепилдеген бирдейлик принцибин сактоо бул башкалардан тышкары бир эле категорияга тиешелүү адамдардын укуктарына карай объективдүү же акылга сыяр актоого болбогон айырмачылыктарды киргизүүгө тыюу салынат дегенди билдирет.

Көрсөтүлгөн принципти мыйзам чыгаруу деңгээлинде бекитүү зарылдыгы эл аралык келишимдердин ченемдеринин талаптарынан дагы келип чыгат. Ошентип, Адам укуктарынын жалпы декларациясынын (7-берене), Атуулдук жана жарандык укуктар жөнүндө эл аралык пактынын (14-берене, 20-берененин 2-бөлүгү) жоболору бардык адамдар мыйзам алдында бирдей жана мыйзам тарабынан бирдей корголууга укуктуу деп бекитет.

4. Балдар – калктын өзгөчө аяр жана кем корголгон категориясы, алардын укуктарын камсыз кылуу мамлекеттин биринчи кезектеги милдети болуп саналат.

Ушуга байланыштуу баланын укуктары чөйрөсүндө чечимдерди кабыл алуу жана мамлекеттик саясатты аныктоо Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-берене-

синин 5-бөлүгүндө бекитилген баланын эң мыкты кызыкчылыктарын толук баалуу жүзөгө ашыруу принцибинин зарылдыгын болжойт.

Кыргыз Республикасынын Конституциясына ылайык ар бир бала анын дене-боюнун, акыл эсинин, ички руханий, ыймандык жана социалдык өнүгүүсү үчүн зарыл болгон жашоо деңгээлине укуктуу, баланын өнүгүшү үчүн зарыл болгон жашоо шарттарын камсыздоо жоопкерчилигин өз-дөрүнүн жөндөмдөрү менен каржылык мүмкүнчүлүктөрүнө жараша ата-эненин ар бири же баланы тарбиялап жатышкан адамдар тартат (36-берененин 2, 3-бөлүгү).

Көрсөтүлгөн конституциялык орнотмо БУУнун 1989-жылдын 20-ноябрындагы Башкы Ассамблеясында жактырылган Баланын укуктары жөнүндө конвенциянын 3-беренеси, Атуулдук жана саясий укуктар жөнүндө эл аралык пактынын 24-беренеси менен өз ара байланышат, аларга ылайык социалдык камсыз кылуу маселелери менен алектенген мамлекеттик же менчик мекемелер, соттор, административдик же мыйзам чыгаруу органдар тарабынан болобу балдарга карата жасалган бардык аракеттерде баланын эң мыкты кызыкчылыктарын камсыз кылууга биринчи кезекте көңүл бурулат. Ар бир бала расасына, өңүнө, жынысына, тилине, туткан динине, улутуна же социалдык теги, мүлктүк абалына же туулгандыгына карай эч кандай кодуланбастан үй-бүлө, коом жана мамлекет тарабынан жашы жетпеген абалына карата талап кылынган коргоо чараларына укуктуу.

Баланын укуктары жөнүндө конвенция баланын инсан катары толук жана шайкештүү өнүгүүсү үчүн ал үй-бүлөнүн курчоосунда, бактылуулук, жакшы көрүү жана өз ара түшүнүүчүлүк чөйрөдө өсүшү керек экендигин таануу менен, ага кол койгон мамлекеттерди балдардын дене-бой, акыл-эс, руханий, адептик жана социалдык өнүгүүсү үчүн талап кылынган жашоо деңгээлине болгон укугун кошкондо, бакубаттуулугу үчүн зарыл болгон коргоону жана кам көрүүнү камсыз кылууга, алардын укуктарынын жүзөгө ашырылуусу үчүн тийиштүү бардык мыйзам чыгаруу, административдик жана башка чараларды кабыл алууга милдеттендирет (кириш сөз, 3-берененин 2-пункту, 4-берене жана 27-берененин 1-пункту).

Андан тышкары, БУУнун Башкы Ассамблеясында кабыл алынган Баланын укуктарынын декларациясына (1959-жылдын 20-ноябрындагы 1386 (XIV) Резолюциясы) жана Балдардын бакубаттуулугуна жана коргоосуна тийиштүү, өзгөчө улуттук жана эл аралык деңгээлдерде балдарды тарбиялоого өткөрүп берүү жана аларды асырап алуудагы социалдык жана укуктук принциптер жөнүндө Декларацияга ылайык (1986-жылдын 3-декабры 41/85 Резолюциясы), баланын тийиштүү укуктук коргоосун кошкондо, анын дене-бой жана акыл-эстин жетиле электигине карай атайын корголууга жана туруктуу кам көрүлүүгө муктаж, ал эми баланын кызыкчылыктарын абдан мыкты камсыз кылуу жана анын жакшы көрүүгө болгон муктаждыгы чыныгы эмес ата-эnelер тарабынан балага кам көрүү үчүн өткөрүп берүүгө байланышкан бардык маселелерди кароодо негизги ой болуп саналуусу эске алынуусу керек.

5. Кыргыз Республикасында инсандын өнүгүүсүндө, анын руханий муктаждыктарын канааттандырууда өзгөчө ролду үй-бүлө ойнойт, ал барктуулугу боюнча конституциялык баалуулук болуп саналат жана мамлекеттин өзгөчө коргоосунун алдында турат (Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 36-беренесинин 1-бөлүгү).

Ушул конституциялык орнотмо мамлекет үй-бүлөлүк мамилелерди урматтоонун жана коргоонун керектүү шарттарын түзүүгө милдеттүү, ал жерде аларды жөнгө салуунун өзгөчө принциптеринин бири болуп балдардын үй-бүлөдө тарбиялануусунун артыкчылыгы, алардын бакубаттуулугу жана өнүгүүсү жөнүндө кам көрүү, ошондой эле аларга алардын дене-бой, руханий, адептик жана социалдык өнүгүүсү үчүн зарыл болгон жашоо деңгээлин камсыз кылуусу керек экендигин белгилейт.

Ушул конституциялык кепилдикти жүзөгө ашыруунун деңгээлинен инсандын өзүнүн мүмкүнчүлүктөрүн ишке ашыруу, анын коомдук пайдалуу процесстерге тартылуусунун даражасы, ошондой эле коомдо социалдык адилеттүүлүктүн камсыз болушу, элдин экономикалык бакубаттуулугу жана руханий өнүгүүсү көбүрөөк көз каранды. Бул контекстте мамлекет жана коом үчүн айрыкча коргоонун жана камкордуктун предмети катары үй-бүлө, аталык, эnelик жана балалык деген түшүнүктөр өзгөчө мааниге ээ болууда.

Ушул түшүнүктөр ортосундагы өз ара байланыш никеге туруу маселелерин жана андан келип чыккан укуктук кесепеттерди гана эмес, балдар менен ата-эnelердин, ал эми балдар ата-эnelик камкордуктан ажыраган учурда, алардын ордун баскан адамдардын ортосундагы өзгөчө укуктук байланышты бекитүүнү болжойт.

Балдардын туулгандык пайда болуучу укуктары жана анын түздөн-түз жүзөгө ашырылуусу ата-эnelерге же алардын ордун баскан адамдарга милдет түрүндө жүктөлөт, ал баарынан мурда баланын үй-бүлөдө же үй-бүлөнүн курчоосуна болушунча жакын шарттарда болуу зарылдыгы менен шартталган (Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 36-беренесинин 3-бөлүгү).

Үй-бүлө институтунун конституциялык баалуулугу, ошондой эле инсандын өнүгүүсүндө жана анын руханий муктаждыктарын канааттандырууда үй-бүлөнүн өзүнүн ролу баланы үй-бүлөдө тарбиялануусун артыкчылыктуу кылып көрсөтөт, ошон үчүн ата-эненин камкордугусуз калган бал-

(Уландысы 7-бетте)

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН АТЫНАН

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН

Жанатбек Нурдинович Гульжигитовдун кайрылуусуна байланыштуу Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгүнүн конституциялуулугун текшерүү жөнүндө иш боюнча

ЧЕЧИМИ

(Башталышы 6-бетте)

дардын укуктарын камсыз кылуунун каражаттарынын бири болуп аларды үй-бүлөгө тарбияланууга (бала кылып асырап алууга, кыз кылып асырап алууга), асыроочу үй-бүлөнүн камкордугуна, көзөмөлдүгүнө же Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында каралган учурларда жетим балдар же ата-эненин камкордугусуз калган балдар үчүн мекемелерге өткөрүп берүү мүмкүндүгү кызмат кылат.

Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинде каралган ата-эненин камкордугусуз калган балдарды жайгаштыруунун аты аталган формалары (43-беренесинин 1-бөлүгү), бир жагынан, балдарга тийиштүү, анын ичинде толук баалуу өнүгүүсү үчүн эмоционалдык-психологиялык шарттарды камсыз кылуу максатына ээ болсо, ал эми башка жагы – жарандарга, анын ичинде медициналык көрсөткүчтөр боюнча биологиялык энелик же аталык касиети алынып калынган адамдарга ата-энелик камкордукту ишке ашыруу табигый муктаждыкты жүзөгө ашырууга жол берет. Баланы үй-бүлөгө тарбияланууга өткөрүп берүү мүмкүндүгү эл аралык укуктун ченемдери, гуманизмдин жалпы укуктук принциби, үй-бүлөнүн, энеликтин, аталыктын жана балалыктын конституциялык кепилдиктери менен шайкеш келет.

Баланын эң мыкты кызыкчылыктарын камсыз кылуу жөнүндө маселени мыйзамдар менен жөнгө салуу жөнүндө конституциялык уруксатынан мыйзам чыгаруучу тарабынан балдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарынын негизги кепилдиктерин орнотуучу жана мамлекет тарабынан балдардын дене-бой, акыл-эс, адептик, руханий жана социалдык өнүгүүсү жана турмуштук оор кырдаалда калган балдарды коргоо жана өзгөчө камкордук көрүү үчүн зарыл болгон жашоо деңгээлин камсыз кылууга багытталган Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодекси кабыл алынган. Көрсөтүлгөн Кодекстин 8-главасына ылайык балдарды асырап алуу ал баланын эң мыкты кызыкчылыктарын камсыз кылууга багытталган, ата-эненин камкордугунан ажырап калган баланын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоо чарасы болуп саналат.

Мыйзам чыгаруучу Кодекстин 5-беренесинде баланын эң мыкты таламдары: бул баланын укуктары менен кызыкчылыктарынын мыйзамдарда бекитилүүсү менен биринчи кезекте болуусун таануу; расасы, өңү, жынысы, туткан дини, саясий жана башка ынанымдары, улуттук жана этникалык же социалдык чыгыш теги, мүлктүк абалы, ден соолугунун абалы же кайсы бир себептер боюнча кодулоону болтурбоо; биринчи кезектеги корголууга жана кам көрүлүүгө; коомдун тең укуктуу мүчөсү катары баланын укуктарын жана эркиндиктерин урматтоо жана камсыз кылуу; баланын өзүнө тийиштүү маселелер боюнча чечимдерди кабыл алууда пикирин милдеттүү түрдө эске алып, анын билдирүү укугун камсыз кылуу; баланы зордук-зомбулуктун бардык формаларынан корголушун камсыз кылуу; баланын толук баалуу тарбияланышын камсыз кылуу, анын укуктары менен кызыкчылыктарын коргоо, анын коомдогу толук кандуу турмушка даярдоо максатында үй-бүлөгө мамлекеттик колдоо көрсөтүү; баланын укуктарына жана өзгөчө муктаждыктарына ата-энелердин, алардын өкүлдөрүнүн жана коомдун кабардар болуусун жана сезимталдыгын арттыруу; баланы коргоо боюнча кызмат көрсөтүүлөрдү борбордон ажыратуу, баланын укуктары менен кызыкчылыктарын коргоо чөйрөсүндө мамлекеттик жана мамлекеттик эмес мекемелер ортосунда өнөктөштүктү камсыз кылуу; баланын укуктары, эркиндиктери менен мыйзамдуу кызыкчылыктарынын бузулушу жана ага зыян келтиргени үчүн мамлекеттик бийлик жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызмат адамдарынын, ошондой эле жарандардын жоопкерчилиги; баланы коргоо чараларын көрсөтүүдө анын этникалык, диний жана маданий чыгыш тегин эске алуу менен камкордукту, тарбияны жана билим берүүнүн туруктуулугун жана үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу; мамлекет, коом, үй-бүлө тарабынан баланын укуктары менен эркиндиктеринин корголушу; ата-энелердин жана алардын ордун баскан адамдардын баланын тийиштүү өнүгүүсүн камсыз кылуу милдети деп аныктаган.

Мындай укуктук жөнгө салууну Кыргыз Республикасы 1994-жылдын 12-январында ратификациялаган 1989-жылдын 12-ноябрдагы Баланын укуктары жөнүндө конвенция менен макулдашылат, анын катышуучусу болгон мамлекеттер асырап алуу тутумун тааныйт жана/же анын иштөөсүнө уруксат берет, баланын эң мыкты кызыкчылыктарын биринчи кезектеги тартипте камсыз кылууга милдеттүү. Баланы асырап алуу колдонулуучу мыйзамга жана процедураларга ылайык компетенттүү бийлик тарабынан гана жана ишке таандык бардык анык маалыматтын негизинде чечилиши керек.

Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 48-беренесине ылайык асырап алуучу болуп эки жыныстагы жашы жеткен адамдар боло алат, ал эми бир эле баланы асырап алууну каалаган бир нече адам болгондо, мыйзамдардын талаптарын жана асырап алынуучу баланын кызыкчылыктарынын милдеттүү сактаган шартта, асырап алууга баланын туугандарына артыкчылыктуу укук берилет.

Мыйзам чыгаруучу асырап алуучу болууга акысы болгон же болбогон адамдардын чөйрөсүн аныктап, баланы асырап алууда асырап алуучунун жаш курагы 60 жаштан ашпоого тийиш деп анын жаш курактык чекшартын да караган. Жаш курагы 60 жаштан өткөн адамдар, ошондой эле баланын камкорчусу жана көзөмөлчүсү болуп саналган адамдар

баланын туугандары болуп саналганда гана асырап алуучулар болушу мүмкүн (49-берененин 1-бөлүгү).

Ошентип, каралып жаткан иштин алкагында баланын укуктарынын, анын эң мыкты таламдарын камсыз кылуу принцибинин бирдейлик принциптери жана кодулоого алууну тыюу менен өз ара мамилелештиги өзгөчө мааниге ээ боло баштайт, анткени жеке жана коомдук кызыкчылыктар ортосунда гана эмес, алардын ар биринин ичинде дагы пайда болуучу жаңжалдарды чечүүдө Конституциянын көз карашынан жол бериле турган мамилелердин маңызын ачууну талап кылат.

Бир жагынан, тең укуктуулук принциби жана кодулоого алууну тыюу салуу азыркы учурдагы демократиялардын баштапкы баалуулуктары болуп саналат, ал эми баланын укуктарынын олуттуулугу жана эң мыкты таламдарынын принциби өлкөнүн эл аралык милдеттенмелеринен келип чыгат жана коомдун социалдашуусунун даражасын чагылдырат. Демек, мамлекет бул конституциялык баалуулуктардын бирин дагы тогтоого укуктуу эмес, алардын биринин дагы жокко чыгарылуусуна же кемсинтүүсүнө алып келбеген ортосундагы мамилелештикти түзүүгө милдеттүү.

Ушул сыяктуу укуктук кырдаалдарды чечүүдө негиз салуучу болуп аны чечүү үчүн кабыл алынып жаткан укуктук жөнгө салуу багытталган конкреттүү маселени туура аныктоо болуп саналат жана ушуга байланыштуу, жалпыга таанылган укуктун кайсынысы биринчи даражадагы мааниге ээ боло баштайт. Мындай учурда башка укуктар менен эркиндиктердин жүзөгө ашырылуусунун толуктугу биринчи кезектеги маселеге жетишүүгө тоскоол болбогон өлчөмдө гана мүмкүн болот. Мында Кыргыз Республикасынын Конституциясы алардын өлчөмдөштүгүнүн жана мамлекеттик максатка ылайыктуулукту көздөгөн белгилер болбогондугунун шарттары сөзсүз сакталганда, анын ичинде чектөө чараларынын колдонулушуна жол берет.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын пикири боюнча баланы асырап алууда жаш курактык чекшарттын коюлушу каралып жаткан учурда баланын укуктарын жана эң мыкты таламдарын камсыз кылуу максаты менен шартталган.

Асырап алуунун негизги максаты бала камсыз кылынгандыкка, жакшы көрүлүү жана туруктуу камкор каралуу муктаждыгынын канааттандырылышына укуктуу, ал эми асырап алуучунун укуктары ушул башкы маселеге баш ийүүсү керек.

Үй-бүлө укугу жана балдарды асырап алуу чөйрөсүндө укуктук жөнгө салуунун мындай өзгөчөлүгү баланын биринчи кезектеги укуктары менен кызыкчылыктарынын принциптерин, ата-энелердин жана алардын ордун баскандардын баланын тиешелүү өнүгүүсүн камсыздоо милдеттерин жүзөгө ашыруусун, ошондой эле мамлекет, коом, үй-бүлө тарабынан баланын укуктары менен эркиндиктеринин кайтарылуусун жана корголуусун камсыз кылат. Ошондуктан, асырап алуучулардын укуктарынын жүзөгө ашырылуусу үй-бүлөлүк мамилелердин өзгөчө аярлуу субъектиси катары баланын укуктары менен кызыкчылыктарын сөзсүз сактоо көз карашы менен гана ишке ашырылышы мүмкүн.

Расмий маалыматтар боюнча Кыргыз Республикасында эркектердин өмүрүнүн узактыгы 69 жашты, аялдардыкы – 79 жашты түзөт. Анын үстүнө, «Мамлекеттик пенсиялык социалдык камсыздандыруу жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен эркектер үчүн – 63 жаш, аялдар үчүн – 58 жаш пенсиялык жаш курак орнотулган, ошону менен анын жарандарынын басымдуу көпчүлүгүнө тиешелүү адамдын эмгекке жарамдуулугунун жаш курактык босогосу белгиленген.

Баяндалганды эске алуу менен, жаш курагы 60 жашка жеткен адамдар тарабынан баланы асырап алууга жол берилген учурда, алар өзүнүн жаш курагына жана аны менен шартталган дене-бой жана каржылык мүмкүнчүлүктөрүнө карай ата-энелик милдеттерди толук баалуу жүзөгө ашыруу кыйынга туруп, а кээде мүмкүн да эмес болушу мүмкүн. Андан тышкары, баланын өз алдынча жашоо-тиричилигин жүргүзө турган жаш куракка жеткенге чейин кайталаган жетимчилик болуп калуу чоң коркунучу баланы коргоо, ага кам көрүү жана тарбиялоонун үзгүлтүксүздүгүнүн жана туруктуулугунун сапаттарынын бузулушуна алып келип, анын социалдык көнүшүүсүн ырбатып, мамлекет тарабынан баланын эң мыкты таламдарын камсыз кылуу боюнча өзүнүн милдеттенмелерин аткарууда олуттуу татаалдыктарга алып келиши мүмкүн.

Ушуга байланыштуу Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы мыйзам чыгаруучу укуктук жөнгө салууну тандап алууда коомдун негизги, ал эми анын ичинде аталык, энелик жана балалык институттары катары үй-бүлөнү артыкчылыктуу коргоо конституциялык кепилдигинин мазмунун ошондой эле баланын эң мыкты таламдарын камсыз кылуунун принцибинин маңызын туура аныктаган деп эсептейт (Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 5-бөлүгү, 36-беренесинин 1-бөлүгү). Демек, конституциялык баалуулуктарды теңдөө максатында чектөө катары киргизилген мындай укуктук каражатты колдонуу мыйзам чыгаруучу тарабынан өзүнүн дискрециясы алкагында жүзөгө ашырылган.

Ошентип, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы баланы асырап алууга ниеттенген адамдар үчүн жаш курактык чекшартты орнотууда мыйзам чыгаруучу тарабынан ушул укуктук мамилелердин бардык катышуучуларынын укуктары жана мыйзамдуу кызыкчылыктары эске алынган жана акылга сыяр жана

өлчөмдөштүк критерийлерине жооп берген мыйзамдуу укуктук каражат пайдаланылган деген тыянакка келет. Талашылып жаткан ченемде камтылган бирдейлик жана кодулоого алууну тыюу салуу принцибин чектөө башка адамдардын укуктары менен эркиндиктерин коргоо – конституциялык маанилүү максат менен шартталган, жана Кыргыз Республикасынын Конституциясы менен кепилденген адамдын жана жарандын укуктары менен эркиндиктеринин бузулушу катары каралышы мүмкүн эмес.

6. Талашылып жаткан ченем баланын ата-энеси каза болгон, белгисиз болгон же сот тарабынан дайынсыз жоголгон деп таанылган, сот тарабынан аракетке жөндөмсүз эмес таанылган, сот тарабынан олуттуу эмес деп таанылган себептер боюнча ата-энелик укуктарынан ажыратылган, бала менен 6 айдан ашык бирге жашабаган, аны тарбиялоодон жана багуудан баш тарткан учурларда, балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу органдын макулдугу менен, баланын туугандары болуп саналган, жаш курагы 60 жаштан ашкан адамдар, ошондой эле баланын камкорчусу же көзөмөлчүсү болуп саналган адамдар асырап алуучулар болушу мүмкүн деп караштырат.

Үй-бүлөлүк укуктук мамилелерде аныктоочу юридикалык факттардын бири мыйзамда белгиленген тартипте укук субъекттерин бириктирген биринен биринин (же жалпы ата-тегинен) чыгыш тегине ылайык туугандык болуп саналат. Дал ошон үчүн үй-бүлөлүк-укуктук мамилелер үчүн алардын инсан менен катуу байлангандык мүнөздүү, бул ушул мамилелерден келип чыккан укуктардын жана милдеттердин ажырагыстыгына жана башка адамдарга өткөрүлүп берилбестигине алып барат.

Талашылып жаткан укуктук жөнгө салууда мыйзам чыгаруучу тарабынан асырап алуучуларга карата жалпы талаптар сакталганда, баланы анын тууганы асырап алуунун мындай артыкчылыктуу укугунун берилиши башка адамдардын укугун чектебейт, анткени жалпы эрежеден мындай алып салуу кайра эле баланын укуктары менен кызыкчылыктарынын биринчи кезекте камсыздоосуна багытталган. Туугандык байланыштар же камкорчулар жана көзөмөлчүлөр менен калыпка келген мамилелер баланын социалдык тез көнүгүүсүн жана коргоонун жогорулатылган деңгээлин камсыз кылууга жөндөмдүү кыйла жагымдуу чөйрөнү түзө алат.

Ошентип, мыйзам чыгаруучу тарабынан талашылып жаткан ченемге салынган асырап алуудагы өзгөчө талаптар ар кимдин кодуланууга тыюу салууга, мыйзам алдында бардыгы бирдейлик укугунун бузулушу катары каралышы мүмкүн эмес жана Кыргыз Республикасынын Конституциясына карама-каршы келбейт.

7. Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 45-беренесинин 3-бөлүгүнүн талаптарына ылайык баланы асырап алуу жөнүндө соттун чечими мыйзамдуу күчүнө киргенден кийин асырап алуучунун жана асырап алынган баланын укуктары жана милдеттери пайда болорун белгилей кетүү керек. Демек, асырап алуу фактысы сот тарабынан тийиштүү чечим чыгарылгандан кийин пайда болот жана ушуга байланыштуу бардык кийинки талаш-тартыштар мыйзамда белгиленген тартипте кызыктар жактардын кайрылуулары боюнча сот тарабынан чечилет. Ал эми талашылып жаткан мыйзам чыгаруудагы чектөөнүн киргизилиши менен макул эмес ар бир адам конституциялык контролдоонун сот органына кайрылуу аркылуу өзүнүн соттук коргоонууга болгон укугун жүзөгө ашырууга мүмкүнчүлүгү бар. Ушул конституциялык укуктун жүзөгө ашырылуусунун ырастамасы болуп ушул иштин кароо предмети саналат.

Демек, арыздануучунун талашылып жаткан ченемдин Кыргыз Республикасынын Конституциясынын ар кимдин анын укуктары менен эркиндиктерин соттук коргоо укугун регламенттеген 40-беренесинин 1-бөлүгүнө карама-каршы келүүсү жөнүндө жүйөлөрү негизсиз.

Жогоруда баяндалгандардын негизинде, Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 97-беренесинин 6-бөлүгүнүн 1-пунктун, 8 жана 9-бөлүктөрүн, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 46, 47, 48, 51 жана 52-беренелерин жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы

ЧЕЧИ:

1. Кыргыз Республикасынын Балдар жөнүндө кодексинин 49-беренесинин 1-бөлүгү Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 2, 3, 5-бөлүктөрүнө, 20-беренесинин 1-бөлүгүнө, 36-беренесинин 2-бөлүгүнө, 40-беренесинин 1-бөлүгүнө карама-каршы келбейт деп таанылсын.

2. Чечим акыркы жана даттанууга жатпайт, жарыяланган учурдан баштап күчүнө кирет.

3. Чечим бардык мамлекеттик органдар, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары, кызмат адамдары, коомдук бирикмелер, юридикалык жана жеке жактар үчүн милдеттүү жана республиканын бүткүл аймагында аткарылууга тийиш.

4. Ушул чечим мамлекеттик бийлик органдарынын расмий басылмаларында, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын расмий сайтында жана «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын Жарчысында» жарыялансын.

■ Жусуп Баласагын бабабыздын “Куттуу билим” дастанынын жазылганынын 950 жылдыгына арналат

ОН КЫЛЫМДА ОРОЛГОН КУТ

(Башталышы өткөн санда)

Миндан төрт жыл мурун Жусуп Баласагын бабабыздын төрөлгөндүгүнүн 1000 жылдыгы республикабызда эл аралык масштабда кенири белгиленген. “Алтынга кардар арбын” деген чын экен, ошол мааракеден кийин кыргыз окурмандары, айрым адабиятчы-тарыхчы окумуштууларыбыз да Жусуп бабабыздын чыгармасына көбүрөөк көңүл буруп башташты. Аталышын баланчадай, тиги сөзүн мындайча которсо дегендей пикирлер да айтылып жатат. Бул жакшы көрүнүш мени кубандырат, демек, окурмандар бабабыздын чыгармасын окуп башташыптыр. Мен жогоруда келтирилген мисалдарды түпнуска менен кыргызча котормосун катар келтирүү аркылуу окурмандардын салыштырып окууга, алиге чейин талаш жаратып келаткан айрым учурларды түшүнүп алууга көмөк болсун дегенимди дагы да кайталайм.

Эми жогоруда эскертилген айрым окумуштуулардын, окурмандардын ортосунда көптөн бери талаш жаратып келаткан жагдайларга токтоло кетели: өзүбүздүн эле кыргыз тарыхчы-окумуштууларыбыз Кара-Буура хан дегенди чечмелешип (муну чечмелөөнүн канчалык кажети бар эле?) - “кара” деген “чоң”, “буура” деген “күчтүү” - деген тыянакты таңуулашат. Бул ойдон чыгарылган таңуулоо, элибиздин колдо багылган малдарга карата уй, жылкы, төөлөрдү “кара мал”, кой-эчкилерди “майда жандыктар” деген түшүнүгүн орунсуз колдонуп алганга окшоп турат. Эмнеликтен маселени башка тарапка буруп жаткандарына түшүнө албайм. Же Кара-Буура хандардын кайсы жерлик экенин айтуудан качып жатабызбы? Окумуштуу С. Григорьев хандыктын чоңдугу же күчтүүлүгү туурасында эмес – Кара-Буура хандардын 919-жылдан 1212-жылга чейинки 300 жылга созулган мураскерлиги туурасында “Карахандар” (“Караханиди”) деп айтып жатпайбы. Ойлонолуучу, ушул талаш жарата турган маселеби?..

Тарых тастыктаган маалыматтарда Кашкар, Какшаал, Жылдыз, Кундуз, Кулжа ж. б. жерлер байыртадан эле кыргыздар турук кылган аймактар. Таразды ордо кылып, азыркы Кыргызстандын, Кашкар менен Какшаалдын аймактарын кошуп бийлеп турган Уулча Кадыр хан 893-жылы Согдудук Ысмайыл Акматка жеңилип, Меркеге чейинки жерлерди душманына калтырып, ордосун Кашкарга көчүрүп кетет. Тараз үчүн кармашта каза болгон иниси Базархандын уулу жети жашар Сатылганды Кашкарга ала кетет. Ал ордодо жыйырма беш жыл тарбияланып, 919-920-жылдары Сатылган (илимий адабияттарда Сатук хан делинет) агасы Кадыр хандан бийликти алып, анын уулдары менен небере-чөбүрөлөрү Орто Азиядагы бийлигин 1212-жылга чейин уланткан. Бул бийлик кылган хандын мураскерлигинин кайсы жерликтигин билдирген түшүнүк. Жусуп Баласагын бабабыз өзү да бүтүргөн чыгармасын: “Алдында Падышанын окуйт аны, Ал тавгач Кара-Буура хандар-ханы” деп так айтып жатпайбы. Кийин Кара-Буура хандардын акыркы мураскери Арстан Кылыч 1212-жылы Мухаммед шах тарабынан өлтүрүлгөн соң, бардык аймак Хорезм шахтарга өтүп, аны Чыңгыз хан талкалап, андан соң Кара-Буура хан наамы учурабайт. Байыртадан бери эле хандардын, акындардын, башка белгилүү адамдардын ысымдарына туулган жерин кошуп айтуу салт болгон. Көптөгөн илимий-тарыхый адабияттардан Махмуд Газневи, Исмаил Самани, Баязит Османи, Жусуп Баласагын, Махмуд Кашкари, Александр Невский, Олег Киевский, Султан-Гирей Крымский деген ысымдарды жакшы билебиз. Александр Македонскийдин ысымынын жаралышы да төрөлгөн жеринин атынан эмеспи. Кара-Буура

хан деген аталыш – Кара-Буура хандардын төрөлгөн жеринин аталышынан чыкканы да талаш жаратпашы керек. Өзгөчө келгенде өйдө карай албай, өзүбүзгө келгенде керсейе калмайбызды токтотууга убакыт келди...

Же “Элик” деген терминди алалы: чет элдик тарыхчы-окумуштуулар муну уйгур тилине жабыштырып, Кара-Буура хандарды “илик” хандар деш керек, кичине эле аймактын ханы дегенчелик, бүтүндөй Орто Азияны 300 жыл бийлеген хандыкты басмырлаган туюм берип жатканын кантип танабыз? Бул термин кыргыздын эле “Ээлик” (орусчасы “Владыка”) деген жакшынакай орундуу сөзү – араб алфавитинде созулма үндүүнү эки тамга менен жазбайт. Ошондуктан, кириллицага түшүргөндө бир тамга менен берилип калган.

Кийинки мезгилдерде чыгарманын “Куттуу билим” деген аталышын “Куттуу бийлик” деп таңуулоочулар да чыга калып жүрөт. Аларга айтаарым: Жусуп бабабыздын заманында “бийлик” деген түшүнүк дээрлик болгон эмес, ошон үчүн Жусуп бабабыз “Атаң бек болчу, сен да бексиң”, “Бектигиң адил, ак мыйзам менен бекем болот” деп жатпайбы. Буга жогоруда түпнускадан келтирилген мисалдар далил.

Ушул терминди айрым тилчи жарандарыбыз кыскартып, ыңгайлаштырып “Кутбилим” деп да жүрүшөт, ойлонолуучу – “Кутбилим” болсо – негизги басым “кутка” түшүп, “куттуу болсоң – билимдүү болосуң” дегендей болуп жатпайбы. Ал эми “куттуу билимде” басым “билимге” түшүп, “билимдүү болсоң – кут да болот, бакыт да келет, бектик да тийет” деген да. Кыргыз бекеринен: “Билеги күчтүү бирди жыгат – билими күчтүү миңди жыгат”, - дешпесе керек. Мен алгачында чыгарманын аталышын үндөшүнө, маанисине карата “Кут алчу билим” деп алган элем. Китептин биринчи чыгышына баш сөз жазган Кыргыз эл жазуучусу, Кыргыз Республикасынын Баатыры, академик атабыз Түгөлбай Сыдыкбековдун сунушу

менен кийинки басылыштарын да “Куттуу билим” аталышын кабылдагам.

Эми Жусуп Баласагын бабабыздын төрөлгөн (азыр кимге болсо да “төрөлгөн” деген сөздүн ордуна “туулган” деген сөздү колдонууну туруктуу өнөкөт кылып алдык, мал тууйт, аял төрөйт да – биз эмне малга айланып калдыкпы?) шаары “Кут-Ордо” дегенди карап көрөлү: айрымдар муну “Куз-Ордо”, а түгүл кайсы бир элдин түшүнүгүн келтирип “тескейдеги шаар” дегендер чыгып жатат. Алгачында мен дагы “Куз-Өрдөө” деп алган элем. Кийин өзүбөк туугандар кириллицага түшүргөн, кытайдагы уйгур туугандар латын алфавитине түшүргөн түпнуска менен таанышып, экөөндө тең “Кут урды” деленип жүрөт, ошондуктан “Кут-Ордо” дегенге токтолгом. Жусуп Баласагын бабабыз да чыгармасын бекеринен “Куттуу билим” атабаса керек.

Эми бабабыздын чыгармасындагы каармандардын ысымдарына да токтоло кетели: азыр ысымдар китепте кандай жазылса ошол бойдон калтыруу керек деген окумуштуу “сөрөйлөр” чыгып жатат. Бул ой жаңылык эмес – 1992-жылы Жусуп Баласагындын төрөлгөндүгүнүн 975 жылдыгын өткөрүү демилгеси көтөрүлүп, ошол кездеги Президент А. Акаев бул ишти Өкмөткө тапшырган. Өкмөттө Премьер-министр Н. Исановдун жетекчилигиндеги атайын комиссия түзүлгөн. Комиссиянын алгачкы отурумунда ошол кездеги мамлекеттик катчы академик Турар Койчуев ушул маселени көтөрүп, ысымдар китепте кандай жазылса ошол бойдон калышы керек, “Жусуп Баласагын” дебей “Жусуп Баласагуни” дейли, башкаларын да оңдойлу, тилди сындырбайлы деп чыккан. Ошондо “башка тил сынса сынсын, биздин кыргыз тили сынбасын” десем, Н. Исанов колдоп, бабабыз “Жусуп Баласагын” аталышында калып, эң сонун эле кабыл алынып кетти. Эми, кайра эскини эңсегендердин чыгып жатышы түшүнүксүз?!.. Кыргызча кыйкырып турган Күнтууду, Айтолду, Акдилмиш, Өткүрмүш деген ысымдарды чийип салып, кайрадан Күнтугды, Айтулды, Өгдүлмиш, Өдгүрмиш дейлиби? Бабабыздын “бул биздин тилдеги биринчи китеп” дегенин четке кагалыбы, бабабызды да танагыбы? Деги акылыбыз ордундабы?..

Дагы бир маселе: чыгармада бабабыз өз каармандарына, а түгүл ханга да “Эй, чигил” деп кайрылган учурлары арбын. Ушул “чигил” деген аныктаманын башы чечилбей, эки кылымдан бери талаш жаратып келет. Мурунку-азыркы чет элдик да, өзүбүздүн да тарыхчы-адабиятчы окумуштуулар да “чигил” деген “түрктөрдүн бир уруусу” деп кутулуп кетишет. Менимче, деги Ала-Тоо ичинде “чигил” деген уруу болгон эмес окшойт. Эгер болгон болсо, тарыхыбызда, эч болбосо элдик эпосторубузда, санжырабызда кездешет эле го. Жок болуп жатпайбы. Ал эми Жусуп бабабыздын замандашы, белгилүү тилчи аалым Мамыт (Махмуд) Кашкарлыктын “Түркий тилдер сөз жыйнагы” сөздүгүндө “Батыш сельжуктар мусулмандар менен капырлардын ортосундагы элди “Чигил” же “Жикил” деп аташаарын эскертет. Бул “Чектеги эл”, же “жиктеги эл” дегендик эмеспи? Ким андай эмес деп кепилдик бере алат? Анын үстүнө чигилдер Талас, Чүй, Ысык-Көл, Кашкар аймактарында жашашат деп Мамыт Кашкарлык тактап берип жатпайбы.

Биздин бул оюбузду 930-933-жылдары

жазылган белгисиз автордун фарсы тилиндеги “(Китаб) масалик аль-мамалик ал-Истахри” аталган чыгармасында Орто Азиядагы шаарларга мүнөздөмө берип келип Тараз шаарына келгенде: - “Тараз – түрктөр менен мусулмандардын ортосундагы чек, анын айланасы чеп менен курчалган, ал да Тараз аталат. Исламдын таралыш чеги ушул жерге жетет, андан ары харлуктардын чегине чейин барат” – деген маалыматы толук далилдеп турганын кантип танабыз? Тараздан тартып, Кашкарга чейинки аймактарда кыргыздар жашап, алар исламды толук кабылдай элек кез турбайбы. Демек, “Чигил” деген бир уруунун аталышы эмес, ошол аймакта жашаган бардык урууларга карата айтылган жалпылама түшүнүк экен да. Ушуну туура баамдап алганыбыз жөн болоор...

Акырында, окурмандарга эскерте кетчү нерсе - мен ишке ашырган котормо илимий котормо эмес – көркөм котормо. Көркөм котормого “тигил сөз эмне үчүн ошол бойдон эмес, бул сөз эмне үчүн өзүнүн ордунда эмес” деген сыяктуу илимий тыкыр талаптарды коюуга болбойт. Мында менин оюмча - тигил же бул сөздүн тышкы түзүлүшүн эмес, андагы ойдун так берилиши, маани-маңызын бузбай жеткирүү, чыгарманын түпкү өз ыргагынын так сакталышы, көркөмдүк деңгээлинин аксабагандыгы биринчи орунда турат. Көркөм котормого коюлчу негизги талаптар ушулар деп ойлойм.

Биздин оюбузду он жетинчи кылымда (XVII) жашап өткөн француз жазуучусу, философ Вольтер (1694-1778-жж) “Котормону ким сөзмө-сөз жеткирем десе, котормо өлдү. Сөзмө-сөз ташылган котормо жансыз тамгаларга айланат. Маселе – ойдун өзөгүн бериште” – деген аныктамасы бекемдеп турат. Орто кылымдагы жазуучунун бул омоктуу пикири бүгүнкү күнү да өз маанисин жоготпогонун, көркөм котормо менен алектенгендер үчүн баалуу колдонмо экенин кантип танабыз?..

Мен байыркы акылман, терең ойчул Жусуп Баласагын бабабыздын салмагы алтындай баалуу, акыл-насааты Ысык-Көлдөй терең, маани-маңызы Ала-Тоодой бийик “Куттуу билим” дастанынын жазылгандыгынын 950 жылдыгы менен бардык окурмандарды куттуктайм. Бул жалпы элибиз сыймыктанчу түбөлүктүү чыгарманын жаралыш мезгилин даңктаган улуу дата!!!

Ушул датага байланыштуу: “Куттуу билим” дастанынын жазылгандыгынын 950 жылдыгын белгилөө боюнча өкмөттүк деңгээлде мамлекеттик комиссия түзүлсө; илимий мекемелерде эл аралык конференциялар уюштурулса; чыгармада камтылган темалар боюнча бөлүп-бөлүп бир форматтагы чакан китепчелерди чыгарсак; Жусуп Баласагын бабабыздын “Куттуу билим” дастанын мектептердин, жогорку окуу жайларынын окутуу программаларына туруктуу киргизсек; Жусуп Баласагындын “Куттуу билим” дастанын жалпы кыргыз окурмандарынын энчисине айлантуу максатында массалык тираж менен чыгарууга жетишсек деген ойлорумду кыстара кетүүнү да туура көрдүм.

Жусуп бабабыздын он кылымдык жолду басып өтүп, өңү өчпөй, баалуулугу кемибей бизге жеткен “Куттуу билим” дастаны кыргыз адабиятынын тарыхындагы биринчи таржымалдык (мемуардык) чыгарма. Байыркы бабабыздын чыгармасын туура баамдап, түндүгүбүздө түбөлүк жарык болуп турган өчпөс жылдызыбыз, кыргыз адабиятынын туу чокусу экенин танбашыбыз керек. Жусуп бабабыздын “Куттуу билим” дастанын Улуттук Туубуз катары бийик көтөрүп жүрүү анын бүгүнкү мураскорлору – Сиз менен Биздин ыйык милдетибиз! Бул дата кыргыз эли, кыргыз адабияты үчүн чоң сыймык!..

Кыргыз элибизге Улуу Жараткан мээримин төгүп, бабабыздын арбагы колдоп, өлкөбүздүн алгалаган арымы арта берсин!

Төлөгөн КОЗУБЕКОВ,
акын-котормочу, Кыргыз
Республикасынын маданиятына
эмгек сиңирген ишмер

■ Үмүт акталат

КОРРУПЦИЯГА КАТУУ СОККУ УРУЛАТ

2020-жыл башкача, көптөгөн окуяларга бай жыл болду. Жылдын аягына чейин дагы көптөгөн биз күтүп, күтпөгөн жаңылыктар болушу мүмкүн. Жылдын башынан эле дүйнөнү пандемия каптап, ал Кыргызстанда 18-мартта катталгандан баштап, оорунун күчөшү көптөгөн өлүмдөр менен коштолду. Ушул учурда анын экинчи толкуну баш көтөрүп, күндөн-күнгө катталгандардын саны көбөйүп баратат.

Кыргызстанда саясий абал да болуп көрбөгөндөй өзгөрүүгө дуушар болду. Парламенттик шайлоонун жүрүшү жаштардын, активисттердин, дегеле жалпы элдин саясий активдүү болушуна шарт түздү. Бийликке нааразы болгондор бир айдагы шайлоо өнөктүгү учурундагы мыйзам бузууларды көрдү, анысы аз келгенсип, бийликчил партиялардын алдыга озуп чыгышы жалпы элдин эсин эки кылып, эсенгиретти. Ошонун эртеси шайлоо жыйынтыктарына нааразы

болушкан башка партия мүчөлөрү жана нааразы топтор Ала-Тоо аянтына көтөрүлүп чыгышты. Алгачкы күнү шайлоонун жыйынтыгына каршы болгон элге чыгып, шайлоону жокко чыгарбаганы үчүн эл тарабай, түнү менен Ак үйгө тап берип, акыры түнкү 3тө аны басып алуу менен талап-тоноочулукка жол берилди. Эртеси чыккан БШКнын шайлоону жокко чыгаруу токтому топтолгон элди тарата алган жок. Абалды жөнгө салуу кыйындап кеткен. Элдин талабы менен парламент депутаттары Садыр Жапаровду премьер-министрликке бекиткенден кийин, Президент кызмат ордуна кетүүсү тууралуу жарыя кылган соң ал Президенттин милдетин да аткарып калды.

Бизде азыр абал тыптынч. Ошентип, кылым карыткан кыргыз кырчылдашканга жол бербей, бири-бирин аёо, тынчтык каалоо менен бийликти алмаштырып алышты.

Кыргыздар гана кыйын учурда бириге калаарын дүйнөгө таанытып келатат. Конституцияда жазылган “бийлик ээси – эл” дегенди жакшы түшүнүп, өз укугунан пайдаланууда бир муштумга түйүлгөн эл күчүн көрсөттү. Кыргыз демократиясы Орто Азия чөлкөмүндө алдыга кеткенин көбү түшүнүп да, түшүнбөй да келатышат. Бирок алардын көбү кыргызга суктанганын жашыра алышкан жок. Өз талабын аткарттыбы – тарап кетишти. Эми алдыга биргелешип, ынтымакта өлкөнү өнүктүрүү жолдору турат.

Ушул тапта өлкө жарандарын өзгөчө түйшөлткөн маселе – коррупция болууда. Андыктан, Камчыбек Ташиев УКМКнын жетекчиси болуп эң туура коюлду. Ал партиянын атынан

сүйлөгөн бир ай мурдагы теледебатта “бандиттерге, коррупционерлерге каршы күрөштү күчөтөбүз” деген сөзүн иши менен далилдөөгө киришти. Кыргызстан ишкерлерин муунта кармап келген бандиттерге ачык кайрылып, мыйзам боюнча кылмыш жоопкерчилигине тартылаарын, тизгиндерин тартышы керектигин, мындан ары Кыргызстан жеп-ичерлердин, коррупционерлердин өлкөсү болбой турганын эскертти. Бул учурда Президенттин милдетин аткаруучу Садыр Жапаров да 10 жылдан бери коррупция менен күрөшүү керектигин ойлонуп келгенин, эми ага катуу күрөш жарыялаарын билдирди.

Сымбат МАКСУТОВА

■ Кулак кагыш

БИЛИМ БЕРҮҮ СИСТЕМАСЫНА КИРГИЗИЛЕ ТУРГАН ӨЗГӨРҮҮЛӨР ЭЛДИН КЕРЕГИНЕ ЖАРАСЫН

Элдик толкундоолордон кийин өлкөдө бийлик алмашып, дээрлик бардык министрликтердин, ведомстволордун жетекчилери алмашты. Анын катарында Билим берүү жана илим министрлиги да болду. Коомчулук аты аталган министрликке көпчүлүккө белгилүү Алмазбек Бейшеналиевдин дайындалганы тууралуу кабарды угаары менен жаңы жетекчи тууралуу жакшы пикирлерди билгизип, анын бул тармакта реформатор болушу жөнүндө тилектер айтылды. Андыктан учурдан пайдаланып, билим берүү тутумундагы эң ири жана элдин камын ойлогон реформа тууралуу сөз козгогубуз келип турат.

Министрликтин маалыматына караганда, азыр өлкө боюнча 60тан ашык жогорку окуу жайы бар. Алардын 31и мамлекеттик, калганы жеке менчик. Бул окуу жайлардын дээрлик баарында контракттык негизде окутуулар басымдуулук кылып, баасы жылына 140 миң сомго чейин көтөрүлгөн. Бирок, биз бүгүн контракттын баасы тууралуу эмес. Жогорку окуу жайларда мындан бир нече жыл мурун кабыл алынган болондук тутум жана анын үчүн төлөнгөн контракттар тууралуу айталы деп турабыз.

БОЛОНДУК ПРОЦЕСС ДЕГЕН ЭМНЕ?

Болондук билим берүү системасы – бул студенттердин эки баскычтуу билим алуу системасы. Биринчи баскыч – окуунун 4 жылынын жыйынтыгында студент «бакалавр» даражасын алат. Экинчи «магистр» деңгээлине ээ болуу үчүн кошумча эки жыл окуу керек. Мындан сырткары төрт жылдык билим алуу

кредиттик баалоо системасын камтыйт.

Болондук билим берүү системасы эң биринчи Европа өлкөсүндө пайда болгон. 1999-жылы 19-июнда болондук декларациянын негизинде 29 өлкө биригип болондук билим берүү системасын кабыл алып, кийин 47 мамлекет бул системаны колдоп, кабыл алып, жогорку окуу жайлар өз студенттерин биргелешкен европалаштырылган тутум менен окута башташкан. Анын катарында Кыргыз Республикасы да 2012-жылы болондук процесси жогорку окуу жайларга киргизүү сунушун кабыл алган.

Болондук система эң ири дегенде жогорку квалификациядагы кадрды даярдоо үчүн ойлонуп табылган деген маалымат бар. Ошол максатты көздөп, Кыргызстан бул системага өтүп жатканда Европалык комиссиялар жогорку окуу билимин реформалоо үчүн 15 млн евро бөлүп бергени да айтылып жүрөт.

СИСТЕМАНЫН ПАЙДАСЫ

Эгерде студент төрт жыл бакалаврды окуса, эки жылдык магистрге тапшырбай деле дипломду алгандан кийин жумушка орношо алат. Андан тышкары студент бакалаврды бүткөндөн кийин магистрге өзү тандаган бөлүмгө тапшыра алат. Ага кошумча бакалавр даражасына ээ болгондон кийин биздин жарандар башка мамлекетке барып, магистратураны окуса болот. Анткени Кыргызстандын диплому чет мамлекеттин жогорку окуу жайларына өткөнгө жарай берет. Ошондой эле чет өлкөнүн студенттери Кыргызстандын

ЖОЖдоруна келип да билим ала алышат. Системанын артыкчылыктары ушулар.

ИШ ЖҮЗҮНДӨ БААРЫ БАШКА

Мисалы, Германияда университеттерде окуу 4 же 5 жылдык болуп бөлүнөт. Кудум биздикидей эле көрүнүш. Студент андан кийин аспирантурага кире алса 2 жыл окуйт. Англо-саксон системасында бакалавр, магистр жана докторантура болуп, жогорку билим алуу үч баскычтуу. Бирок, бул өлкөлөрдө студенттердин билими жогорку деңгээлде, окутуучулук курам күчтүү жана студенттердин стипендиялары бар. Чет өлкөдө студент башка ишке көңүлүн буруп кетпешин үчүн аны стипендия менен камсыздоо каралган. Ал эми бизде шарт башка. Кыргызстандагы окуу жайларда контракттык негиздеги окууда стипендия каралган эмес, программалар да жаңыланууга муктаж.

АЛГАЧ БУЛ СИСТЕМАНЫ КАБЫЛ АЛУУДА ЖОЖДОР КАРШЫЛЫГЫН КӨРСӨТҮШКӨН

Анткени, мугалимдердин даяр эместиги айтылган. Бирок, көп өтпөй көпчүлүк университеттер факультеттердин басымдуу бөлүгүн болон системасына өткөрө баштаган. Жогорку билим алууну каалаган жаштардын көпчүлүгү мына ошондо көйгөйгө кабылышкан. Тандоосундагы факультет 4 жылдык билим берүү менен чектелип, эгер билимин дагы жогорулатам десе, контракттык формада дагы эки жыл окууга туура келген.

Башкысы 2 жылдык окуу үчүн төлөнгөн каражат мурункудан да кымбат сунушталган. Мына ушундай жагдай менен айрым университеттер 2012-жылдан бери ашыкча каражат таап келишүүдө, – дешет студенттер. Анткени, магистр даражасын алууга умтулган жаштар 2 жыл аралыгында мурдагы өтүлгөн программалар менен окугандыгын белгилеп келишет. Алар Болон системасынын ордуна мурдагыдай эле беш жылдык билим берүүнү кайтаруу студенттердин капчыгына зыян келтирбейт эле деген сунуштарды айтып жүрүшөт.

Өзүн-өзү каржылаган ЖОЖ билим берүүнү чындыгында бизнеске айлантты. Декларацияда айтылган пункттарды так аткаруунун ордуна бул система студентти тоноого өткөн. Негизинен Болон системасы менен билим алган студенттин алган диплому чет өлкөлөрдө да таанылып, каалаган жерге ишке орношууга жардам берет. Ал 4 жылдык билим менен да жумуш таба алышы керек. Кыргызстандык ЖОЖдор “4 жылдык билим жогорку билим эмес. Аны менен жакшы жумуштарга орношуу кыйын” деген шартты коюп, бакалавр деңгээлинде билими бар студенттерди дагы эки жыл окууга мажбурлашканы маселе жаратып турат. Андыктан жаңы жетекчиге бул системаны өз максатына жеткирүүнү же Европа жана КМШнын университеттери болондук система менен окутуп жаткандыктан дипломдорубуз жана академиялык наамдар ортосундагы төп келбестиктерди жоюну, болбоду дегенде контракттык баалардын өтө жогорулабашын көзөмөлдөөнү сунуш кылаар элек.

Жазгүл КЕНЖЕТАЕВА

■ Ар тараптуу инсан

ЖЕТИМИШТЕН ДА КӨП ӨНӨРДҮН ЭЭСИ

У.Асаналиев атындагы кыргыз мамлекеттик геология, тоо-кен жана жаратылыш ресурстарын өздөштүрүү университетинин профессору, Эл аралык инженердик академиянын академиги, геология жана кен-чалгындоо иштерине эмгеги сиңген ишмер, геология-минералогия илимдеринин доктору, академик Кубат Осмонбетовдун басып өткөн жолу кызыктуу жана өрнөктүү. К.Осмонбетовдун Кыргызстандын кен байлыктарын биринчилерден болуп чалгындап, ар кыл мезгилдин аралыгында Тянь-Шань аймагынын геологиялык түзүлүшү менен бирге металлогендүүлүгүн комплекстүү изилдөөдө, геологиялык багыттардын рационалдуу ыкмаларын кеңири жайылтууда көптөгөн эмгектерди жаратып, жалпы кыргыз элине эле эмес, дүйнөнүн жакынкы жана алыскы өлкөлөрүнө дейре чыгаан окумуштуу катары таанылган.

“Жигитке жетимиш өнөр аз” дегендей Кубат Осмонбетов бир гана геологиялык кесипти аркалабастан, жетимиштен да көп өнөрдүн чыныгы ээси болду. Алсак, өз элинин түпкү сырларын так билген, тарыхына кызыккан чыныгы мекенчил, зор изилдөөчү, көп кырдуу инсан катары жараткан эмгектериндеги асыл таштары менен бирге эле эли, жери үчүн жанын аябаган акталаалык Тайлак баатырдын урпагы катары ал жөнүндө жазган «Тайлак баатыр жана анын мезгили» деген эмгеги көптөгөн тарыхчылардын чындап кызыгуусун пайда кылган. Мындан сырткары анын табиятка, техникага, педагогикага, өндүрүшкө, илимге, ж.б. тиешелүү бир топ эмгектери жогорку деңгээлде бааланып, бир нече чет тилдерине которулган.

К.Осмонбетов университеттин окутуучуларын жана студенттер жамаатын көп жыл жетектеп, зор ийгиликтерди багындыруу менен чоң сый-урматка ээ болгон. Илим жолунда көптөгөн шакирттерди даярдады. Алар республикабызда гана эмес, дүйнөнүн алдыңкы мамлекеттеринде да үзүрлүү эмгектенишип, устаты менен сыймыктанып келишет.

Кубат Осмонбетовдун адамгерчилигин, кайталангыс адамдык сапаттарын, мыкты жетекчи, камкор ата, ишенимдуу дос, күчтүү, кыраакы, чыгармачыл, даңктуу, чыгаан окумуштуу экендигин замандаштары жогору баалап, урматтап миндеген асыл ойлорду, ыр саптарын аңыз кылып айтып, жазып келишет.

Кыргыз Республикасынын Баатыры Сооронбай Жусуев да К.Осмонбетовго: *Аркар жүрбөс ак кар жаткан бел аштың, Ар кыл кымбат, ар кыл асыл кен ачтың, Көз жиберип Ала-Тоонун түбүнө, Көмүскөлүү көп сырларды сен ачтың,*

Акылыңды аябадың калкыңдан, Аянбадың алтын тапчу салтыңдан. Өткүр ойлуу, алтын ойлуу адамсың, Оно боюн, өтө кымбат алтыңдан,- деген ыр саптарын бекеринен арнаган эмес.

Ата-бабалардан келе жаткан ыйык салтты, баалуулуктарды бийик тутуп, үй-бүлөдө Бүбүкайыр эже менен мыкты уул-кыздарды тарбиялап өстүрүштү.

Бактыгүл КУЛАТАЕВА

ИМЕНЕМ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ РЕШЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОЙ ПАЛАТЫ ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

*по делу о проверке конституционности части 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях в связи с обращением
Гульжигитова Жанатбека Нурдиновича*

18 июня 2020 года

город Бишкек

Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики в составе: председательствующего - Дуйшеева К.А., судей Бобукеевой М.Р., Жумабаева Л.П., Касымалиева М.Ш., Кыдырбаева К.Дж., Осмонбаева Э.Ж., Саалаева Ж.И., Шаршеналиева Ж.А. при секретаре Джалгопкаевой С.А., с участием:

обращавшейся стороны – Гульжигитова Жанатбека Нурдиновича;

стороны-ответчика – Бейшембек кызы Камилы, Болджуровой Светы Садыковны, представителей Жогорку Кенеша Кыргызской Республики по доверенности,

руководствуясь частями 1, 6 статьи 97 Конституции Кыргызской Республики, статьями 4, 18, 19, 37, 42 конституционного Закона «О Конституционной палате Верховного суда Кыргызской Республики», рассмотрела в открытом судебном заседании дело о проверке конституционности части 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях.

Поводом к рассмотрению данного дела явилось ходатайство Гульжигитова Ж.Н.

Основанием к рассмотрению данного дела явилась обнаружившаяся неопределенность в вопросе о том, соответствует ли Конституции Кыргызской Республики часть 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях.

Заслушав информацию судьи-докладчика Осмонбаева Э.Ж., проводившего подготовку дела к судебному заседанию, исследовав представленные материалы, Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики

УСТАНОВИЛА:

В Конституционную палату Верховного суда Кыргызской Республики 14 июня 2019 года поступило ходатайство Гульжигитова Ж.Н. о проверке соответствия части 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях частям 2, 3, 5 статьи 16, части 1 статьи 20, части 2 статьи 36, части 1 статьи 40 Конституции Кыргызской Республики.

В своем ходатайстве заявитель указывает, что оспариваемая норма ограничивает возраст усыновителя, который не может превышать 60 лет. Установление указанного возрастного ценза при усыновлении ребенка, по мнению заявителя, носит дискриминационный характер и противоречит требованиям части 2 статьи 16 Конституции Кыргызской Республики, согласно которой никто не может подвергаться дискриминации по какому-либо основанию, в том числе, по признаку возраста.

Субъект обращения отмечает, что с согласия уполномоченного органа по защите детей в случаях, когда родители ребенка умерли, неизвестны или признаны судом безвестно отсутствующими, недееспособными, лишены судом родительских прав, по причинам, признанным судом неуважительными, более 6 месяцев не проживают совместно с ребенком и уклоняются от его воспитания и содержания, усыновителями могут быть лица старше 60 лет, являющиеся родственниками ребенка, а также лица, которые являлись опекуном или попечителем. Указанные положения, по его мнению, создают дополнительную дискриминацию по признаку происхождения в пользу лиц в возрасте старше 60 лет, но являющихся родственниками, опекунами или попечителями ребенка.

Заявитель считает, что оспариваемая норма нарушает требования части 3 статьи 16 Конституции Кыргызской Республики, гарантирующей каждому равенство всех перед законом и судом.

Как полагает Гульжигитов Ж.Н., в Кыргызской Республике согласно части 5 статьи 16 Конституции действует принцип обеспечения наилучших интересов ребенка. Однако указанный принцип не реализован в оспариваемой норме. При этом, запрет на усыновление лицами старше 60 лет без обследования условий жизни лица, желающего усыновить ребенка, без выяснения препятствий для усыновления, без выявления отношения ребенка к усыновителю, по мнению заявителя, нарушают требования части 2 статьи 36 Конституции Кыргызской Республики, согласно которой каждый ребенок имеет право на уровень жизни, необходимый для его физического, умственного, духовного, нравственного и социального развития.

Кроме того, действие оспариваемой нормы входит в противоречие с частью 1 статьи 20 Конституции Кыргызской Республики, которая гарантирует недопустимость принятия законов, отменяющих или умаляющих права и свободы человека и гражданина.

Наряду с этим, Гульжигитов Ж.Н. отмечает, что действующей частью 2 статьи 45 Кодекса о детях, регламентирующей вопросы рассмотрения судом в порядке гражданского судопроизводства материалов об усыновлении ребенка, нарушается право на судебную защиту лиц старше 60 лет, гарантированное частью 1 статьи 40 Конституции Кыргызской Республики.

С учетом изложенного, субъект обращения просит признать оспариваемую норму противоречащей Конституции Кыргызской Республики.

Постановлением Конституционной палаты Верховно-

го суда Кыргызской Республики от 24 октября 2019 года ходатайство Гульжигитова Ж.Н. было принято к производству.

В судебном заседании Гульжигитов Ж.Н. поддержал свои требования и просит их удовлетворить.

Представитель стороны-ответчика Бейшенбек кызы К. считает доводы заявителя несостоятельными по следующим основаниям.

Согласно части 5 статьи 16 Конституции Кыргызской Республики в Кыргызской Республике действует принцип обеспечения наилучших интересов ребенка. Приведенное положение Конституции отвечает общепризнанным принципам и нормам международного права, являющимся в силу части 3 статьи 6 Конституции составной частью ее правовой системы. Так, усыновление, удочерение детей гражданами Кыргызской Республики, иностранными гражданами осуществляется в соответствии с Конвенцией ООН о правах ребенка, Минской конвенцией о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам от 22 января 1993 года, Кишиневской конвенцией о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам от 7 октября 2002 года, Гаагской конвенцией о защите детей и сотрудничестве в отношении международного усыновления от 29 мая 1993 года, Кодексом Кыргызской Республики о детях и Семейным кодексом Кыргызской Республики.

Представитель Жогорку Кенеша Кыргызской Республики считает, что установленная законодателем норма, когда возраст усыновителя не должен превышать 60 лет, соответствует абзацу второму части 2 статьи 16 Конституции и не может носить дискриминационный характер по возрастному признаку, так как действие оспариваемой нормы предполагает приоритет воспитания детей в семье, заботу об их благосостоянии и развитии. Кроме того, в силу пункта 3 статьи 1 и пункта 2 статьи 59 Семейного кодекса Кыргызской Республики к основным началам семейного законодательства относится принцип приоритета семейного воспитания ребенка и закрепление прав каждого ребенка жить и воспитываться в семье, насколько это возможно.

Бейшенбек кызы К. отмечает, что ограничение, заложенное в оспариваемой норме, обусловлено интересами усыновляемых детей и исходит из средней продолжительности жизни человека: 69 лет - у мужчин, 79 лет - у женщин, а также пенсионного возраста, установленного для мужчин - 63 года и 58 лет - для женщин. В силу своего возраста усыновители сами нуждаются в поддержке и помощи и не в состоянии в полной мере выполнять обязанности родителей, соответственно, интересы ребенка в достаточной степени не могут быть реализованы.

Таким образом, представитель стороны-ответчика считает, что вводимые законодателем ограничения прав и свобод, связанные с возрастом усыновителей, соразмерны целям защиты прав и свобод других лиц, в частности, детей.

На доводы заявителя о том, что усыновителями могут быть лица старше 60-лет, являющиеся родственниками ребенка, а также его опекуны и попечители, представитель Жогорку Кенеша Кыргызской Республики отметила следующее.

В соответствии с пунктом 1 статьи 66 Гражданского кодекса Кыргызской Республики опека и попечительство устанавливаются для защиты прав и интересов недееспособных или не полностью дееспособных граждан, а также над несовершеннолетними в целях их воспитания. Кроме того, в части 3 статьи 73 Кодекса о детях установлено, что бабушки и дедушки, родители, супруги, совершеннолетние дети, совершеннолетние внуки, братья и сестры совершеннолетнего подопечного, а также бабушки и дедушки, совершеннолетние братья и сестры несовершеннолетнего подопечного вне зависимости от гражданства имеют преимущественное право быть его опекунами или попечителями перед всеми другими лицами.

Бейшенбек кызы К. отмечает, что уполномоченный орган по защите детей обязан провести обследование условий жизни лица, желающего усыновить ребенка, проверить, не имеются ли препятствия для усыновления, будет ли усыновление отвечать интересам ребенка, выявить отношение ребенка к усыновителю, оказать усыновителю содействие в сборе необходимых документов, передать материалы со своим заключением на рассмотрение суда.

Относительно доводов заявителя о том, что часть 2 статьи 45 Кодекса Кыргызской Республики о детях нарушает право усыновителей старше 60 лет на судебную защиту представитель законодателя отмечает, что согласно пункту 2 статьи 157 Гражданского процессуального кодекса сроки рассмотрения и разрешения гражданских и экономических дел, в том числе, о взыскании алиментов, об усыновлении, о назначении опекуна (попечителя) и о направлении детей в интернатные учреждения рассматриваются и разрешаются в срок до одного ме-

сяца со дня принятия, при этом дела рассматриваются судами в порядке особого производства согласно пункту 1 статьи 262 обозначенного Кодекса.

Таким образом, по мнению Бейшенбек кызы К. часть 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях соответствует Конституции Кыргызской Республики.

Представитель стороны-ответчика Болджурова С.С. поддержала доводы Бейшенбек кызы К.

Аппарат Президента Кыргызской Республики также придерживается позиции о конституционности оспариваемой нормы и привел аналогичные доводы. В соответствии с мнением, выраженным в письменном виде, действием оспариваемой нормы обеспечивается принцип приоритета семейного устройства детей, оставшихся без попечения родителей, закрепленный в части 1 статьи 7 Кодекса Кыргызской Республики о детях.

Аппарат Президента Кыргызской Республики отмечает, что частью 3 статьи 48 указанного Кодекса, при наличии нескольких лиц, желающих усыновить одного и того же ребенка, преимущественное право предоставляется родственникам ребенка, при условии обязательного соблюдения интересов усыновляемого ребенка и требований частей 1 и 2 статьи 48 обозначенного Кодекса.

В соответствии с Конвенцией ООН о правах ребенка (1989 года) усыновление предполагает приоритет наилучших интересов ребенка, когда дети отдаются в семью усыновителей только тогда, когда это необходимо, и только в такую семью, которая наиболее подходит для этого ребенка. Ограничение, заложенное в оспариваемой норме, мотивировано, прежде всего, интересами ребенка, имеющего право на воспитание в полноценной, здоровой семье, на получение достойного уровня жизни, качество ухода, образование, что может быть поставлено под сомнение в семье с пожилыми родителями.

В позиции Аппарата Президента Кыргызской Республики указывается, что по классификации Всемирной организации здравоохранения ООН лица 60-75 лет считаются лицами пожилого возраста. Естественно, их возможности меньше по сравнению с более молодыми людьми в силу, как физиологических особенностей организма, так и социально-экономических факторов. Таким образом, установление возрастного ценза для усыновителей не может расцениваться в качестве дискриминации по признаку возраста, а представляется как специальная мера, направленная на достижение обеспечения наилучших интересов ребенка, что в международном праве является основополагающим принципом при рассмотрении вопросов, касающихся детей.

Тем самым, государство способствует формированию позитивных и прочных родительских отношений с ребенком, ставит интересы ребенка на первое место во всех вопросах, в том числе, сводит к минимуму риск сиротства до совершеннолетия ребенка.

Верховный суд Кыргызской Республики выразил мнение, схожее с позицией стороны-ответчика и аппарата Президента Кыргызской Республики, и считает, что возраст усыновителя с учетом состояния здоровья, социального статуса, а также психологических и физиологических способностей должен позволять выполнять функции, связанные с воспитанием ребенка. Законом Кыргызской Республики «О государственном пенсионном социальном страховании» закреплен пенсионный возраст для мужчин - в 63 года, для женщин - в 58 лет, тем самым, определяя физиологическую неспособность человека ежедневно выполнять трудовые обязательства. Следовательно, воспитывать ребенка усыновителю пенсионного возраста будет сложнее, так как для полноценного развития ребенка необходимы большое количество времени, сил, а также финансовые возможности.

Верховный суд Кыргызской Республики отмечает, что обращающаяся сторона указывает на нарушение положения части 1 статьи 20 Конституции Кыргызской Республики, которая устанавливает запрет на принятие законов, отменяющих или умаляющих права и свободы человека и гражданина. Однако между приведенным конституционным положением и оспариваемой нормой отсутствует непосредственная смысловая связь, следовательно, положения части 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях не могут рассматриваться как нормы, умаляющие или ограничивающие права и свободы человека.

На основании изложенного, Верховный суд Кыргызской Республики считает, что оспариваемая норма не противоречит Конституции Кыргызской Республики.

Представитель Правительства Кыргызской Республики Абдыраев Б. придерживается позиции, схожей с доводами представителей стороны-ответчика и иных лиц. При этом он отметил, что оспариваемая норма содержит ограничение в виде возрастного ценза на усыновление с учетом требований части 2 статьи 20 Конституции, допускающей возможность ограничения прав и свобод че-

(Продолжение на 11-ой стр.)

ИМЕНЕМ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ РЕШЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОЙ ПАЛАТЫ ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

*по делу о проверке конституционности части 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях в связи с обращением
Гульжигитова Жанатбека Нурдиновича*

(Начало на 10-ой стр.)

ловека и гражданина в определенных ею целях, в том числе, и в целях защиты прав и свобод других лиц. Часть 1 статьи 49 Кодекса о детях направлена на защиту прав и свобод детей, и указанные ограничения являются соразмерными целям, определенным Конституцией Кыргызской Республики.

Согласно положению части 2 статьи 16 Конституции Кыргызской Республики не являются дискриминацией специальные меры, установленные законом и направленные на обеспечение равных возможностей для различных социальных групп в соответствии с международными обязательствами.

Представитель Правительства Кыргызской Республики отметил, что ребенок имеет право на воспитание в полноценной, здоровой семье, на получение достойного уровня жизни, на качество ухода, что может быть поставлено под сомнение в семье с пожилыми родителями. Ведь возраст усыновителя должен позволить ему, с учетом состояния здоровья, социального статуса, а также психологических и физиологических способностей, быть в состоянии выполнять функции, связанные с воспитанием ребенка. Воспитание несовершеннолетнего ребенка усыновителем пенсионного возраста будет гораздо сложнее, так как для полноценного развития ребенка необходимо большое количество времени и сил.

На основании вышеизложенного, представитель Правительства Кыргызской Республики просит в удовлетворении требований заявителя отказать. Представитель Министерства юстиции Кыргызской Республики Курманбаева А.М. также считает, что оспариваемая норма не противоречит Конституции Кыргызской Республики.

В соответствии со статьей 4 Конвенции о защите прав и интересов детей основывается на принципах: признания первоочередности прав и интересов ребенка с целью обеспечения его наилучших интересов, ответственности органов государственной власти и местного самоуправления, их сотрудников, а также иных физических и юридических лиц за нарушение прав и интересов ребенка, причинение ему вреда; приоритетности защиты прав и интересов ребенка со стороны государства, общества, семьи. Установление особых требований и ограничений по вопросам усыновления ребенка обусловлено необходимостью принятия достаточных законодательных гарантий для обеспечения защиты интересов ребенка, объективно оправдано и соразмерно общезначимой конституционной цели защиты прав и свобод других лиц. Соответственно, не может рассматриваться как нарушение принципа равных прав и запрета дискриминации.

Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики, обсудив доводы сторон, приняв во внимание позиции иных лиц и, исследовав материалы дела, пришла к следующим выводам.

1. В соответствии с частью 4 статьи 19 конституционно-го Закона «О Конституционной палате Верховного суда Кыргызской Республики» Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики выносит акты по предмету, затронутому в обращении, лишь в отношении той части нормативного правового акта, конституционность которой подвергается сомнению.

Таким образом, предметом рассмотрения Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики по данному делу является часть 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях следующего содержания:

«Статья 49. Возраст усыновителя и разница в возрасте между усыновителем и усыновляемым ребенком

1. Возраст усыновителя не должен превышать 60 лет. С согласия уполномоченного органа по защите детей в случаях, когда родители ребенка умерли, неизвестны или признаны судом безвестно отсутствующими, признаны судом недееспособными, лишены судом родительских прав по причинам, признанным судом неуважительными, более 6 месяцев не проживают совместно с ребенком и уклоняются от его воспитания и содержания, усыновителями могут быть лица старше 60 лет, являющиеся родственниками ребенка, а также лица, которые являлись опекуном, попечителем ребенка.»

Кодекс Кыргызской Республики о детях принят в соответствии с порядком, установленным законодательством, опубликован в газете «Эркин Тоо» от 16 августа 2012 года № 71-72, внесен в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики и является действующим.

2. Объективная необходимость воплощения в жизнь Конституции Кыргызской Республики обусловлена, прежде всего, тем, что оторванность конституционного образа общества от реальности может привести к неспособности конституционно-правовых механизмов обеспечить режим законности и стабильности общественно-политической жизни страны. Одновременно с этим, от того, насколько полноценно будут реализовываться конституционные ценности зависит настолько гармонично и ра-

ционально сложатся взаимоотношения между ключевыми субъектами общественных отношений – личности, общества и государства.

Конституционные ценности — это совокупность приоритетных социальных установок, формализованных в Основном Законе, обеспечивающих оптимальное развитие и сосуществование личности, общества и государства на основе сбалансированности их интересов.

Конституция Кыргызской Республики, признавая права и свободы человека и гражданина высшей ценностью, не ограничивает их перечень прямым предписанием, а, напротив, провозглашает, что «права и свободы, установленные настоящей Конституцией, не являются исчерпывающими и не должны толковаться как отрицание или умаление других общепризнанных прав и свобод человека и гражданина» (статья 17). Такой подход конституционного законодателя не случаен, а обусловлен прогрессирующей динамикой развития современного человеческого общества, которая неминуемо ведет к естественному расширению потребностей и интересов человека.

При таком многообразии прав и свобод человека и гражданина их пересечения в повседневной жизнедеятельности индивидов неотвратимы, соответственно, полностью избежать противоречий и конфликтов между ними не возможно. Поэтому, именно в эффективном преодолении подобных ситуаций без отрицания и умаления одной конституционной ценности в пользу другой заключается главная задача всех трех ветвей государственной власти, и, в первую очередь, органа конституционного контроля.

Следует особо отметить, что Конституция Кыргызской Республики не устанавливает иерархию между правами и свободами человека и гражданина, каждая из которых представляет из себя наивысшую ценность, способных только в своей совокупности обеспечить целостность конституционного достоинства личности.

В связи с этим, нормотворческими и правоприменительными органами поддержание баланса интересов каждого должно осуществляться установлением такого соотношения между ними, которое позволит достичь максимально возможной гармонизации общественных отношений.

3. В соответствии с Конституцией Кыргызской Республики общественная и правовая жизнь в стране базируется на принципах запрета дискриминации по признаку пола, расы, языка, инвалидности, этнической принадлежности, вероисповедания, возраста, политических или иных убеждений, образования и т.д., а также равенства всех перед законом и судом (части 2, 3 статьи 16).

Раскрывая конституционно-правовой смысл недискриминации, Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики в своих решениях неоднократно указывала о конституционном принципе, который предполагает создание условий для недопустимости ущемления принадлежащих человеку прав, свобод или обязанностей в зависимости от его социальных либо других качеств (Решение от 16 ноября 2013 года).

Данный принцип также указывает о недопустимости установления в нормативных правовых актах различий, исключений или предпочтений, основанных на признаках пола, расы, языка, инвалидности, этнической принадлежности, вероисповедания, возраста, политических и иных убеждений, образования, происхождения, имущественного или иного положения, а также других обстоятельств, ведущих к нарушению равенства правовых возможностей человека и гражданина в различных сферах его общественной и личной жизни.

Соблюдение обозначенного конституционного принципа неразрывно связано с реализацией принципа равенства всех перед законом и судом, который является определяющим и носит обязательный характер в регулировании правоотношений во всех сферах жизнедеятельности человека.

Соблюдение принципа равенства, гарантирующего защиту от всех форм дискриминации, означает, помимо прочего, запрет вводить такие различия в правах лиц, принадлежащих к одной и той же категории, которые не имеют объективного и разумного оправдания.

Необходимость закрепления указанного принципа на законодательном уровне вытекает также из требований норм международных договоров. Так, в частности, положения Всеобщей декларации прав человека (статья 7), Международного пакта о гражданских и политических правах (статья 14, часть 2 статьи 20) закрепляют, что все люди равны перед законом и имеют право на равную защиту закона.

4. Дети – наиболее уязвимая и менее защищенная категория населения, обеспечение прав которых является первоочередной задачей государства.

В этой связи принятие решений и определение государственной политики в сфере прав ребенка предполагают необходимость полноценной реализации принципа наилучших интересов ребенка, закрепленного в части 5 статьи 16 Конституции Кыргызской Республики.

Согласно Конституции Кыргызской Республики ребенок имеет право на уровень жизни, необходимый для его физического, умственного, духовного, нравственного и социального развития, ответственность за обеспечение условий жизни, необходимых для развития ребенка, несут каждый из родителей или другие лица, воспитывающие ребенка, в пределах своих способностей и финансовых возможностей (части 2, 3 статьи 36).

Указанное конституционное установление коррелируется со статьей 3 Конвенции о правах ребенка, одобренной Генеральной Ассамблеей ООН 20 ноября 1989 года, статьей 24 Международного пакта о гражданских и политических правах, согласно которым во всех действиях в отношении детей, независимо от того, предпринимаются они государственными или частными учреждениями, занимающимися вопросами социального обеспечения, судами, административными или законодательными органами, первоочередное внимание уделяется наилучшему обеспечению интересов ребенка. Каждый ребенок без всякой дискриминации по признаку расы, цвета кожи, пола, языка, религии, национального или социального происхождения, имущественного положения или рождения имеет право на такие меры защиты, которые требуются в его положении как малолетнего со стороны его семьи, общества и государства.

Конвенция о правах ребенка, признавая, что ребенку для полного и гармоничного развития его личности нужно расти в семейном окружении, в атмосфере счастья, любви и понимания, обязывает подписавшие ее государства обеспечивать детям необходимые для их благополучия защиту и заботу, принимать все надлежащие законодательные, административные и другие меры для осуществления их прав, включая право каждого ребенка на уровень жизни, требуемый для его физического, умственного, духовного, нравственного и социального развития (преамбула, пункт 2 статьи 3, статья 4 и пункт 1 статьи 27).

Кроме того, следует принять во внимание, что согласно принятым Генеральной Ассамблеей ООН Декларации прав ребенка (Резолюция 1386 (XIV) от 20 ноября 1959 года) и Декларации о социальных и правовых принципах, касающихся защиты и благополучия детей, особенно при передаче детей на воспитание и их усыновлении на национальном и международном уровнях (Резолюция 41/85 от 3 декабря 1986 года), ребенок ввиду его физической и умственной незрелости нуждается в специальной охране и постоянной заботе, включая надлежащую правовую защиту, а наилучшее обеспечение интересов ребенка и его потребность в любви должны являться главным соображением при рассмотрении всех вопросов, связанных с передачей ребенка для заботы о нем не его собственными родителями.

5. В Кыргызской Республике особую роль в развитии личности, удовлетворении ее духовных потребностей играет семья, которая по своей значимости является конституционной ценностью и находится под особой охраной государства (часть 1 статьи 36 Конституции Кыргызской Республики).

Это конституционное установление предопределяет, что государство обязано создавать необходимые условия для уважения и защиты семейных отношений, где одними из важных принципов их регулирования должны стать приоритет семейного воспитания детей, забота об их благосостоянии и развитии, а также обеспечение им уровня жизни, необходимого для их физического, умственного, духовного, нравственного и социального развития.

От уровня реализации этой конституционной гарантии во многом зависит степень самореализации личности, вовлечения ее в общественно полезные процессы, а также обеспечение социальной справедливости в обществе, экономическое благосостояние и духовное развитие народа. В данном контексте особую значимость для государства и общества приобретают такие понятия как семья, отцовство, материнство и детство, как предмет заботы и преимущественной защиты (часть 1 статьи 36 Конституции Кыргызской Республики).

Взаимосвязь между этими понятиями предполагает не только вопросы заключения брака и вытекающие из него правовые последствия, но и закрепление особой правовой связи между детьми и родителями, а в случае лишения ребенка родительской заботы - лицами их заменяющими.

Права детей, возникающие при их рождении, и их непосредственная реализация лежит в виде обязанности на их родителей или лица их заменяющих, что обусловлено, прежде всего, необходимостью нахождения детей в кругу семьи или в условиях, максимально приближенных к семейному окружению (часть 3 статьи 36 Конституции Кыргызской Республики).

Конституционная ценность института семьи, а также сама роль семьи в развитии личности и удовлетво-

(Продолжение на 12-ой стр.)

ИМЕНЕМ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ РЕШЕНИЕ КОНСТИТУЦИОННОЙ ПАЛАТЫ ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

*по делу о проверке конституционности части 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях в связи с обращением
Гульжигитова Жанатбека Нурдиновича*

(Начало на 11-ой стр.)

рени ее духовных потребностей, выделяет приоритет семейного воспитания детей, поэтому одним из средств обеспечения прав детей, оставшихся без попечения родителей, служит возможность их передачи в семью на воспитание (усыновление, удочерение), под опеку или попечительство, в приемную семью либо в случаях, предусмотренных законодательством Кыргызской Республики, в учреждения для детей-сирот или детей, оставшихся без попечения родителей.

Перечисленные формы устройства детей, оставшихся без попечения родителей, предусмотренные Кодексом Кыргызской Республики о детях (часть 1 статьи 43), с одной стороны, имеют целью обеспечить таким детям надлежащие, в том числе, эмоционально-психологические условия для полноценного развития, а с другой - позволяют гражданам, в том числе, тем, для кого биологическое материнство или отцовство исключено по медицинским показаниям, реализовать естественную потребность в осуществлении родительской заботы. Наличие возможности передать ребенка на воспитание в семью согласуется с нормами международного права, общеправовым принципом гуманизма, конституционными гарантиями охраны семьи, материнства, отцовства и детства.

Законодателем, исходя из конституционного дозволения о регулировании законодательством вопроса об обеспечении наилучших интересов ребенка, был принят Кодекс Кыргызской Республики о детях, устанавливающий основные гарантии прав и законных интересов детей и направленный на обеспечение государством уровня жизни, необходимого для физического, умственного, нравственного, духовного и социального развития детей, защиты и проявления особой заботы в отношении детей, находящихся в трудной жизненной ситуации. В соответствии с Главой 8 указанного Кодекса усыновление детей является мерой защиты прав и законных интересов ребенка, лишенных родительской заботы, направленной на обеспечение наилучших интересов ребенка.

Под наилучшими интересами ребенка законодатель в статье 5 Кодекса определил, что это: признание первоочередности прав и интересов ребенка с их закреплением в законодательстве; недопустимость дискриминации по признаку расы, цвета кожи, пола, языка, религии, политических или иных убеждений, национального и этнического или социального происхождения, имущественного положения, состояния здоровья или по каким-либо иным обстоятельствам; обеспечение его первоочередной защитой и заботой; уважение и обеспечение прав и свобод ребенка как равноправного члена общества; обеспечение права ребенка выражать свое мнение с обязательным его учетом при принятии решений, касающихся ребенка; обеспечение защиты ребенка от всех форм насилия; государственная поддержка семьи в целях обеспечения полноценного воспитания ребенка, защиты его прав и интересов, подготовки его к полноценной жизни в обществе; повышение осведомленности и чувствительности родителей, их представителей и общества к правам и особым нуждам ребенка; децентрализация услуг по защите ребенка, обеспечение партнерства между государственными и негосударственными учреждениями в сфере защиты прав и интересов ребенка; ответственность должностных лиц органов государственной власти и местного самоуправления, а также граждан за нарушение прав, свобод и законных интересов ребенка, причинение ему вреда; обеспечение стабильности и непрерывности опеки, воспитания и образования ребенка с учетом этнического, религиозного и культурного происхождения ребенка при предоставлении мер по его защите; охрана прав и свобод ребенка со стороны государства, общества, семьи; обязанность родителей и лиц, их заменяющих, обеспечить надлежащее развитие ребенка.

Такое правовое регулирование коррелируется с Конвенцией о правах ребенка от 20 ноября 1989 года, ратифицированной Кыргызской Республикой 12 января 1994 года, где государства-участники, которые признают и/или разрешают существование системы усыновления, обязаны обеспечить в первоочередном порядке наилучшие интересы ребенка. Усыновление ребенка должно разрешаться только компетентными властями в соответствии с применимыми законом и процедурами и на основе всей относящейся к делу достоверной информации.

В соответствии со статьей 48 Кодекса Кыргызской Республики о детях усыновителями могут быть совершеннолетние лица обоего пола, где приоритет и преимущественное право отдается родственникам ребенка при наличии нескольких лиц, желающих усыновить одного и того же ребенка, при условии обязательного соблюдения требований законодательства и интересов усыновляемого ребенка.

Определяя круг лиц, которые имеют право быть или не быть усыновителями, законодатель предусмотрел и

возрастной ценз при усыновлении ребенка, где возраст усыновителя не должен превышать 60 лет. Лица старше 60 лет могут быть усыновителями лишь в случае, если они являются родственниками, а также опекунами и попечителями ребенка (часть 1 статьи 49).

Таким образом, в рамках рассматриваемого дела соотношение прав ребенка, принципа обеспечения его наилучших интересов с принципами равенства и запрета дискриминации приобретает особую значимость, поскольку требует раскрытия сущности допустимых с точки зрения Конституции подходов при разрешении конфликтов, возникающих не только между частными и публичными интересами, но и внутри каждого из них.

С одной стороны, принцип равноправия и запрет дискриминации являются базовыми ценностями современных демократий, с другой, - принцип первостепенности прав и наилучших интересов ребенка вытекает из международных обязательств страны и отражает степень социализации общества. Соответственно, государство не вправе игнорировать ни одной из этих конституционных ценностей и обязано выстраивать между ними такое соотношение, которое не повлечет отрицание или умаление одной из них.

Основополагающим в разрешении подобных правовых ситуаций является правильное определение конкретной задачи, на разрешение которой направлено принимаемое правовое регулирование, и какое общепризнанное право в связи с этим, приобретает первостепенное значение. В этом случае, полнота реализации других прав и свобод становится возможным в той мере, в какой она не будет препятствовать достижению первоочередной задачи. При этом Конституция Кыргызской Республики допускает применение, в том числе, и ограничительных мер, при обязательном соблюдении условия их соразмерности и отсутствия признаков преследования государственной целесообразности.

По мнению Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики, в рассматриваемом случае установление возрастного ценза при усыновлении детей обусловлено целью обеспечения прав и наилучших интересов ребенка.

Основной целью усыновления является право ребенка на обеспеченность, удовлетворение его потребности в любви и постоянной заботе, где права усыновителей должны быть подчинены этой главной задаче.

Такая специфика правового регулирования в сфере семейного права и усыновления детей обеспечивает реализацию принципов первоочередности прав и интересов ребенка, обязанности родителей и лиц, их заменяющих, обеспечить надлежащее развитие ребенка, а также охрану и защиту прав и свобод ребенка со стороны государства, общества, семьи. Соответственно, реализация прав усыновителей может осуществляться лишь с позиции безусловного соблюдения прав и интересов ребенка, как наиболее уязвимого субъекта семейных отношений.

В Кыргызской Республике по официальным данным продолжительность жизни у мужчин составляет 69 лет, женщин - 79 лет. Причем, Законом Кыргызской Республики «О государственном пенсионном социальном страховании» установлен пенсионный возраст для мужчин - 63 года, женщин - 58 лет, тем самым, обозначен возрастной порог трудоспособности человека, присущий подавляющему большинству его граждан.

С учетом изложенного, в случае допустимости усыновления лицами, достигшими 60 лет, не исключается возможность того, что в силу своего возраста и обусловленных этим физическими и финансовыми возможностями, полноценное осуществление ими родительских обязанностей может стать затруднительным, а, порою, не возможным. Кроме того, высокий риск повторного сиротства до достижения ребенком возраста, позволяющего вести самостоятельный образ жизни, может привести к нарушению свойства непрерывности и стабильности защиты, заботы и воспитания ребенка, усугубить его социальную адаптацию и привести к серьезным осложнениям при выполнении государством своих обязательств по обеспечению наилучших интересов ребенка.

В этой связи, Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики считает, что законодатель при выборе правового регулирования правильно определил содержание конституционной гарантии преимущественной охраны семьи, как основы общества, а в ней отдельно - институтов отцовства, материнства и детства, а также суть принципа обеспечения наилучших интересов ребенка (часть 5 статьи 16, часть 1 статьи 36 Конституции Кыргызской Республики). Соответственно, применение такого правового средства как введение ограничения в целях сбалансирования конституционных ценностей осуществлено законодателем в рамках его дискреции.

Таким образом, Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики приходит к выводу, что при установлении возрастного ценза для лиц, намеренных усыновить ребенка, законодателем были учтены права и

законные интересы всех участников этих правоотношений и использовано легитимное правовое средство, отвечающее критериям разумности и соразмерности. Ограничение принципа равенства и запрета дискриминации, содержащееся в оспариваемой норме, обусловлено конституционно значимой целью - защита прав и свобод других лиц, и не может рассматриваться как нарушение прав и свобод человека и гражданина, гарантированных Конституцией Кыргызской Республики.

6. Оспариваемая норма также предусматривает, что с согласия уполномоченного органа по защите детей в случаях, когда родители ребенка умерли, неизвестны или признаны судом безвестно отсутствующими, признаны судом недееспособными, лишены судом родительских прав по причинам, признанным судом неуважительными, более 6 месяцев не проживают совместно с ребенком и уклоняются от его воспитания и содержания, усыновителями могут быть лица старше 60 лет, являющиеся родственниками ребенка, а также лица, которые являлись опекуном, попечителем ребенка.

В семейных правоотношениях одним из определяющих юридических фактов является родство, объединяющее субъектов права в силу происхождения их друг от друга (либо от общего предка), удостоверенное в установленном законом порядке. Именно поэтому для семейно-правовых отношений характерна их строгая связанность с личностью, что влечет за собой не отчуждаемость, непередаваемость прав и обязанностей, возникающих из этих отношений, другим лицам.

Предоставление законодателем в оспариваемом правовом регулировании такого преимущественного права усыновления родственником ребенка, при соблюдении общих требований к усыновителям, не ограничивает права других лиц, поскольку такое изъятие из общего правила направлено опять же на первоочередное обеспечение прав и интересов ребенка. Родственные узы или уже сложившиеся отношения с опекунами и попечителями способны создать более благоприятную среду, способной обеспечить ребенку быструю социальную адаптацию и повышенный уровень его защиты.

Таким образом, установление законодателем особых требований при усыновлении, заложенные в оспариваемой норме, не может рассматриваться как нарушающее право каждого на запрет дискриминации, на равенство всех перед законом и не противоречит Конституции Кыргызской Республики.

7. Следует отметить, что в силу требований части 3 статьи 45 Кодекса Кыргызской Республики о детях права и обязанности усыновителя и усыновленного ребенка, возникают после вступления в законную силу решения суда об усыновлении ребенка. Следовательно, факт усыновления возникает при внесении судом соответствующего решения и все последующие споры, связанные с этим разрешаются судами по обращениям заинтересованных лиц в порядке, установленном законом. А каждый, не согласный с введением оспариваемого законодательного ограничения, имеет возможность реализовать свое право на судебную защиту посредством обращения в судебный орган конституционного контроля. Подтверждением реализации данного конституционного права выступает предмет рассмотрения настоящего дела.

Соответственно, доводы заявителя о противоречии оспариваемой нормы части 1 статьи 40 Конституции Кыргызской Республики, регламентирующей право каждого на судебную защиту его прав и свобод не состоятельны.

На основании вышеизложенного, руководствуясь пунктом 1 части 6, частями 8, 9 статьи 97 Конституции Кыргызской Республики, статьями 46, 47, 48, 51 и 52 конституционного Закона «О Конституционной палате Верховного суда Кыргызской Республики», Конституционная палата Верховного суда Кыргызской Республики

РЕШИЛА:

1. Признать часть 1 статьи 49 Кодекса Кыргызской Республики о детях не противоречащей частям 2, 3, 5 статьи 16, части 1 статьи 20, части 2 статьи 36, части 1 статьи 40 Конституции Кыргызской Республики.

2. Решение окончательно и обжалованию не подлежит, вступает в силу с момента провозглашения.

3. Решение обязательно для всех государственных органов, органов местного самоуправления, должностных лиц, общественных объединений, юридических лиц и физических лиц и подлежит исполнению на всей территории республики.

4. Опубликовать настоящее решение в официальных изданиях органов государственной власти, на официальном сайте Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики и в «Вестнике Конституционной палаты Верховного суда Кыргызской Республики».

**КОНСТИТУЦИОННАЯ ПАЛАТА
ВЕРХОВНОГО СУДА КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

«Дустлик» ААКнын акционерлеринин эсине!

2020-жылдын 11-ноябрында саат 16.00дө

“Дустлик” ААКнын

акционерлеринин кезексиз жылдык жалпы чогулушу өтөт. Дареги: Сузак району, Кумуш-Азиз айылы, Октябрь көчөсү 20.

Акционерлердин тизмесин тактоо – 2020-жылдын 11-октябры.

КҮН ТАРТИБИ:

1. Эсептөө комиссиясынын курамы жөнүндө.
2. 2019-жылдагы кирешелерди бөлүштүрүү тартиби жөнүндө.
3. Коомдун 2020-жылга жылдык бюджетти жөнүндө.
4. "Дустлик" ААКсына КНСИ жокко чыгаруу боюнча экспертти тартуу жана 15000 (он беш миң) сом өлчөмүндө төлөө маселесин чечүү.
5. Директорлор кеңеши тарабынан таңдалган компаниянын 2020-жылга каржылык-чарбалык ишин жана анын кызмат көрсөтүүлөрү үчүн акынын өлчөмүн текшерүүгө аудитордук компанияны бекитүү жөнүндө.
6. Сузак району, Кумуш-Азиз айылы, Октябрь көчөсү, 20 дареги боюнча пландаштырылып жаткан беш кабаттуу турак үйдүн курулушуна байланыштуу маселелер.
7. Коомдун Уставына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү.
8. Коомдун Директорлор кеңеши жөнүндөгү жобону бекитүү.

Акционерлерди каттоо саат 15.00дө, акционерлер өздөрү менен бирге сөзсүз түрдө паспортторун же тийиштүү тартипте жасалган ишеним каттарын алып келүүгө тийиш.

“Дустлик” администрациясы

Д-43

Вниманию акционеров ОАО «Дустлик»!

11 ноября 2020 года в 16.00 часов состоится внеочередное общее собрание акционеров

ОАО «Дустлик»

по адресу: Сузакский район, с.Кумуш-Азиз, ул. Октябрьская, 20.

Список акционеров от 11 октября 2020 года.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. О составе счетной комиссии.
2. О порядке распределения прибыли за 2019 год.
3. О годовом бюджете Общества на 2020 год.
4. Привлечения эксперта об аннулировании НДС ОАО «Дустлик» и решение вопроса оплаты в сумме 15000 (пятнадцать тысяч) сом.
5. Об утверждении аудиторской компании для проведения аудита финансово-хозяйственной деятельности общества за 2020 год и размер оплаты его услуг отобранный Советом директоров.
6. Вопросы, касающиеся строительства планируемого жилого пятиэтажного дома расположенного по адресу: Сузакский район, с.Кумуш-Азиз, ул. Октябрьская, 20.
7. Внесение изменений и дополнений в Устав Общества.
8. Утверждение Положения о Совете директоров Общества.

Начало регистрации в 15.00 часов. Акционерам при себе в обязательном порядке иметь паспорта или доверенность оформленную в должном порядке.

Администрация ОАО «Дустлик»

ПОДРАЗДЕЛЕНИЕ СЛУЖБЫ СУДЕБНЫХ ИСПОЛНИТЕЛЕЙ АЛАМУДУНСКОГО РАЙОНА ЧУЙСКОЙ ОБЛАСТИ

объявляет аукцион на недвижимое имущество:

жилой дом, общей площадью 86,2 кв.м., полезной площадью 44,5 кв.м., с земельным участком мерою 663 кв.м. расположенное по адресу: Чуйская область Аламудунский район, с.Аламудун ул. Панфилова д. 10 код ЕНИ 7-01-03-1001-2752, принадлежащий Шиян Юлие Владимировне.

Торги состоятся 26 ноября 2020 года в 10.00 часов по адресу: г.Бишкек, ул.Ахунбаева, 119 «А», ПССИ Аламудунского района.

Стартовая цена 3 099 850 (три миллиона девяносто девять тысяч восемьсот пятьдесят) сомов.

Для участия в торгах необходимо внести 5% гарантийного взноса в Чуйский филиал ОАО РСК Банк, расчетный счет 1293045000003273, код 142389900, на лицевой счет подразделения службы судебных исполнителей Аламудунского района 4403012100000388 БИК 440001.

Участник выигравший аукцион должен не позднее семи дней внести на расчетный счет ПССИ Аламудунского района полностью покупную стоимость имущества, с зачетом суммы задатка.

!!! Прием заявок на участие в аукционе заканчивается за один день до начала аукциона !!!

Тел.: (0312) 56-58-67.

Н-110

Утерянное свидетельство о госрегистрации физического лица серии ИГР-83631, код ОКПО 23198921 (от 20.03.2003 г.) выданный Райотделом статистики Тюпского района на имя частного предпринимателя ИНН 22408195000241 Мамбеталиева Төлөмүша Иманакунувича считать недействительным.

Н-109

В связи с утерей свидетельства на право пользование земельной долей ИК-ТП-№403195 (от 30.03.1999 г.) выданного Тюп а/о на имя Мамбеталиева Төлөмүша Иманакунувича считать недействительным.

Н-109

Жеке ишкер Мамыраниев Аясбек Койчукеновичке (ИНН 20101195800825) Талас облусунун Бакай-Ата району боюнча Мамлекеттик салык кызматынын башкармалыгы тарабынан 2019-жылдын 6-февралында берилген №54484463 каттоо күбөлүгү жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

П/П-066

Ош областынын, Ноокат районунун, Кыргыз-Ата айыл өкмөтүнө караштуу «Азимбай» дыйкан чарбасы 2006-жылдын 1-январынан жоюлуп өз ишмердүүлүгүн токтоткону жөнүндө маалымдайт.

П/П-278

Открытое Акционерное Общество «Завод ДСМ»

сообщает об итогах внеочередном собрание.

1. Данные об эмитенте.
 - ОАО «Завод ДСМ»
 - Открытое Акционерное Общество
 - Вид деятельности - металлообработка
2. Количество владельцев ценных бумаг и работников эмитента.
 - Физические лица –10
 - Юридические лица – нет
 - Работников эмитента на конец отчетного года – 8
3. Юридических лиц, в которых данный эмитент владеет 5 и более процентами уставного капитала - нет
4. Информация о существенных фактах, затрагивающих деятельность эмитента ценных бумаг в отчетном периоде.

Наименование факта	Дата появления факта	Влияние факта на деятельность эмитента	Дата и форма раскрытия информации о факте
Годовое собрание акционеров	27.08.2020	Отчетное собрание акционеров	Публикация годового отчета в газете «Эркин Тоо» от 01.09.2020 г.

5. Финансовая отчетность эмитента за отчетный год.
6. Аудиторское заключение к годовой финансовой отчетности эмитента.

Независимой аудиторской компанией «ОсОО Аудит Бизнес Репорт» в лице директора Акоюн Т.И (ИНН 00410201610185) в соответствии с Международными Стандартами Аудита, проведен аудит финансовой отчетности ОАО «Завод ДСМ», включающий в себя исследования и изучения, подтверждающие точность сумм, указанных в бухгалтерском балансе и в отчете о прибылях и убытках. По нашему мнению выше упомянутая финансовая отчетность, во всех существенных аспектах, даёт правдивое и достоверное отражение финансового положения. ПОДТВЕРЖДАЕМ.
7. Решения общего собрания владельцев ценных бумаг.

Место проведения собрания: г. Бишкек, ул. Шабдан Баатыра, 1А Дата проведения: 14.10.2020 года.
Собрание – внеочередное, очное Начало собрания: 10.00 часов Кворум общего собрания 98,74%

Вопросы повестки дня, принятые решения.	Итоги голосования	
	ЗА	Против, Воздержался
1. Утверждение состава счетной комиссии. Принятое решение: Утвердить счётную комиссию в следующем составе: Степаненко Е.В. - спецрегистратор от ОсОО «СТАТУС-регистр», Василева, Наконечный В.А.	Утвердить 100%	нет
2. О долевом участие в строительной компании Принятое решение: Дать согласие на долевое участие ОАО «Завод ДСМ» в строительной компании за счет сноса цеха и строительства на его месте жилых многоэтажек.	Утвердить 100%	нет

Председатель правления

ЧЫЛЫМОВ А.

Бухгалтер

ЧЫЛЫМОВА А.А.

С-102

Государственный комитет промышленности, энергетики и недропользования Кыргызской Республики

в соответствии с Законом Кыргызской Республики «О государственной гражданской службе и муниципальной службе»

объявляет конкурс на замещение следующей вакантной административной государственной должности

Специалист Управления геологии – 1 единица

1. Уровень профессионального образования:
 - высшее профессиональное образование в сфере геологическая съемка, поиски и разведка месторождений полезных ископаемых, допускается высшее образование в сфере естественных наук, по направлениям горное дело, металлургия, прикладная геодезия и технология, оборудование и автоматизация машиностроительных производств, экология и природопользование.
2. Стаж и опыт работы:
 - без предъявления требований к стажу работы.

Для участия в конкурсе необходимо представить следующие документы:

- личное заявление с указанием вакансии (образец на сайте Госкомитета);
- личный листок по учету кадров (заполненный) с фотографией;
- автобиография (с указанием сведений о наличии либо отсутствии судимости);
- резюме;
- фотография размером 3x4 на красном фоне (4 шт.);
- копию паспорта (оригинал паспорта или документа, удостоверяющего личность, предъявляется при подаче документов на конкурс, а также на этапе тестирования);
- документы, подтверждающие необходимое профессиональное образование, стаж работы и квалификацию (копия трудовой книжки, копии документов об образовании, о повышении квалификации, о присвоении ученой степени и ученого звания, заверенные нотариально или службами управления персоналом по месту работы), подшитые в дело;
- рекомендательные письма (желательно).

Граждане, представившие документы и сведения, не отвечающие установленным требованиям, к участию в конкурсе не допускаются.

Примечание: Конкурсанты должны предоставить документы в Сектор управления человеческими ресурсами Государственного комитета промышленности, энергетики и недропользования Кыргызской Республики в течение 10 рабочих дней со дня официального опубликования объявления в газете "Эркин Тоо", по адресу: бул. Эркиндик, 2, кабинет 218. Справки по телефону: 90-40-40 (1094, 1095).

Знание общих и дополнительных нормативных правовых актов, а также другие требования размещены на официальных сайтах Государственного комитета промышленности, энергетики и недропользования Кыргызской Республики www.gkpen.kg и Государственной кадровой службы Кыргызской Республики www.mkk.gov.kg

С-103

«БОЭМЗ» ААК

2020-жылдын 12-ноябрында саат 10.00дө
акционерлердин жылдык жалпы чогулушун өткөрөт.

КҮН ТАРТИБИ:

1. Эсептөө комиссиясынын мүчөлөрүн шайлоо.
2. Коомдун кирешелери жана чыгашалары жөнүндөгү отчетту, жылдык бухгалтердик балансты, коомдун финансылык-чарбалык ишмердиги жөнүндөгү жылдык отчетту бекитүү.
3. 2019-жылдагы кирешелерди бөлүштүрүү, 2020-жылга карата бюджетти бекитүү.
4. Көз карандысыз аудитордун корутундусун жана Текшерүү комиссиясынын отчетун бекитүү.
5. Текшерүү комиссиясынын мүчөлөрүн шайлоо.
6. Текшерүү комиссиясынын жана Директорлор кеңешинин мүчөлөрүнө төлөнүүчү сыйакылардын өлчөмүн бекитүү.

Чогулуш төмөнкү даректе өткөрүлөт: **Бишкек шаары, Чыгыш өнөр жай аймагы, Чолпон-Ата көчөсү, 2.**

Акционерлерди каттоонун башталышы: **саат 9.00 директордун бөлмөсүндө.**

Акционерлердин тизмесин түзүү күнү – **2020-жылдын 12-ноябры.** Бардык акционерлердин паспорту болууга тийиш.

Сурап-билүү телефондору: (0770) 800-701 коомдун катчысы.

С-089

ОАО «БОЭМЗ»

проводит 12 ноября 2020 года в 10.00 часов
общее годовое собрание акционеров.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Избрание членов счётной комиссии.
2. Утверждение годового отчета о финансово-хозяйственной деятельности общества, годового бухгалтерского баланса, отчета о прибылях и убытках.
3. Распределение прибыли за 2019 г., утверждение бюджета на 2020 год.
4. Утверждение отчета Ревизионной комиссии и Заключение независимого аудитора.
5. Избрание членов Ревизионной комиссии.
6. Утверждение размера, выплачиваемого вознаграждения членам Совета директоров и Ревизионной комиссии.

Собрание состоится по адресу: **г.Бишкек, Восточная Промзона, ул.Чолпон-Атинская, 2.**

Начало регистрации акционеров **с 9.00 часов** в кабинете директора

Дата списка акционеров - **12 ноября 2020 года.**

Всем акционерам иметь при себе паспорт.

Справки по тел.: (0770) 800-701 секретарь общества.

ОАО «КЕРЕМЕТ БАНК»

(адрес: г. Бишкек, ул. Т. Молдо, 40/4)

сообщает об изменении в списке лиц,
входящих в органы управления.

Решением Совета директоров от 14 октября 2020 года, согласно поданному заявлению по собственному желанию, Заместитель Председателя Правления ОАО «Керемет Банк» Акимжанов Уланбек Ишенович освобожден от занимаемой должности с 19 октября 2020 года.

СУДЕБНЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬ ПССИ АЛАМУДУНСКОГО РАЙОНА ЧУЙСКОЙ ОБЛАСТИ МОМБЕКОВ К.Б.

объявляет аукцион на заложенное
недвижимое имущество

- квартиру, общей полезной площадью 65,13 кв.м., жилой площадью 37,24 кв.м., Литер-А от 1-го этажа комната 1,2,3,21,22 комната 4, холл общего пользования с земельным участком мерою 0,11 га общего пользования, находящиеся по адресу: Чуйская область, Аламудунский район, с. Кок-Жар, улица Мадиева дом № К8/2, кв.№1 (идентификационный код №7-01-08-1001-3823-01-001) принадлежащую на праве собственности Джумалиевой Рахат Мелисовне, на основании договора купли-продажи от 06.06.2014 года, реестр №1020 со стартовой ценой квартиры 2 181 236,4 сомов, что эквивалентно 31 500 долларов США по курсу Национального банка Кыргызской Республики на день вынесения решения.

Торги состоятся **24.11.2020 года в 10.00 часов** в подразделении службы судебных исполнителей Аламудунского района по адресу: г.Бишкек, ул.Ахунбаева, 119 «А».

Установив его начальную (стартовую)
продажную цену в размере 2 181 236,4 сомов.

Для участия в торгах необходимо внести 5% - гарантийного взноса в Чуйский филиал ОАО РСБ Банк, центральное казначейство аккумулятивный счет: 4403011001001001, БИК 440001, код 142389900, на лицевой счет подразделения службы судебных исполнителей Аламудунского района 4403012100000388 БИК 440001.

Прием заявок на участие в аукционе заканчивается за один день до начала аукциона.

Участник выигравший публичные торги, должен в течение семи дней внести на расчетный счет ПССИ Аламудунского района покупную цену за вычетом суммы гарантийного взноса.

Обращаться по тел.: (0312) 56-58-67, ПССИ Аламудунского района г. Бишкек, ул. Ахунбаева, 119 «А».

С-859

ОАО Автосборочный завод

(юр.адрес: г.Бишкек, ул. Ч.Валиханова, 4)

СООБЩАЕТ О СУЩЕСТВЕННОМ ФАКТЕ,

что с 16 октября 2020 года на основании Сводного передаточного распоряжения на списание ЦБ из номинального держания ЗАО «Центральный Депозитарий» зарегистрирована передача простых и привилегированных акций ОАО «Автосборочный завод» на аффилированное лицо: Простые акции

	Было кол-во до передачи %	Получили кол-во %	Стало после передачи %
ОсОО «ФАЗ»	86264 шт. (80,7715%)	510 шт. (0,4775%)	86774 шт. (81,2491%)
Также передача привилегированных акций			
ОсОО «ФАЗ»	4098 шт. (65,9372%)	36 шт. (0,5792%)	4134 шт. (66,5165%)

Н-105

**Открытое акционерное общество
«МИКРОФИНАНСОВАЯ КОМПАНИЯ «АБН»**

объявляет о принятом решении Советом директоров
ОАО «МФК «АБН» за № 19/1 от 17 сентября 2020 г.
приобрести на баланс акционерного общества
собственные акции на следующих условиях:

- категория приобретаемых акций - обыкновенные именные;
- количество приобретаемых акций - в пределах, установленных законодательством;

- цена приобретения - по 0,54 сом за 1 акцию;

- способ и срок оплаты - наличными деньгами в кассе акционерного общества или безналичным перечислением на счет акционера в момент заключения договора купли-продажи и предоставления акционером передаточного распоряжения;
- срок, в течение которого осуществляется приобретение акций - с 1 ноября 2020 г. до 1 февраля 2021 г.;

- срок уведомления акционеров - до 1 ноября 2020 г., в форме размещения объявления в республиканской газете «Эркин Тоо»;

- срок приема заявлений от акционеров - с 1 ноября 2020 г. до 15 января 2021 г. Если Вы намерены продать все или часть акций, просим Вас в срок до 15 января 2021 года обратиться по следующим адресам: для направления заявлений и оформления договоров купли-продажи: г. Бишкек, 4 мкрн, д. № 35/1, Таласская обл., Кара-Бууринский р-н, с. Кызыл-Адыр, ул. К.Маркса, д. №49.

В соответствии со ст. 66 Закона КР «Об акционерных обществах» в случае, если общее количество акций, предъявленных на продажу, превышает количество акций, которое может быть приобретено обществом с учетом ограничений, установленных настоящей статьей, акции приобретаются у акционеров пропорционально заявленным требованиям.

Время работы с 08.30 до 17.30, рабочие дни Понедельник-Пятница.

Телефоны для справок: (0312) 51-11-51

Договора купли-продажи заключаются с владельцами акций при наличии паспорта.

Совет директоров ОАО «МФК «АБН»

Н-91

Настоящим ОАО «МФК «АБН»

в соответствии с п. 18 Положения «О порядке представления отчетности (информации) и раскрытии информации субъектами финансового рынка» сообщает:

Изменения в списке лиц, входящих в органы управления эмитента (за исключением общего собрания участников).

Согласно решению Совета директоров за №21/7 от 16 октября 2020 года Член Правления/Начальник отдела кредитования Жороева Жылдыз Турабаевна избрана на должность Заместителя Председателя Правления ОАО «МФК «АБН» с 19 октября 2020 года.

Н-107

СУЩЕСТВЕННЫЙ ФАКТ:

15 октября 2020 года решением листингового комитета ЗАО "Кыргызская фондовая биржа" простые акции ОАО "Национальная электрическая сеть Кыргызстана" прошли процедуру листинга по категории "Start Up".

С-104

Алимбеков Мейкинбек Талантбековиче таандык Сузак районунун Ленин айыл өкмөтүнө караштуу Сымкат айылындагы жер тилкесинин жер участкагуна болгон жеке менчик укугу жөнүндө мамлекеттик акт (сериясы Ч №704754, катталган күнү 07.02.2017-ж., идентификациялык коду 3-05-08-1003-0356) жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

Д-43

Мойдунов Таурбекке таандык Сузак районунун Барпы айыл өкмөтүнө караштуу Пригородный айылындагы жер тилкесинин жер участкагуна болгон жеке менчик укугу жөнүндө мамлекеттик акт (сериясы Ч №815166, катталган күнү 13.11.2018-ж., идентификациялык коду 3-05-02-1018-0275) жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

Д-43

В связи с утерей гос. акта Ч №207835 и технического паспорта иден. код №1-04-13-0033-0272. договора купли продажи №2018/29971 (от 04.07.2018 года) на имя Попова Ивана Александровича считать недействительным.

Н-104

В связи с утерей свидетельства о праве частной собственности на земельный участок крестьянского хозяйства «Орунбай» №76378 на имя Орунбаева Нурлана Эркинбаевича считать недействительным.

Н-108

Ранее опубликованное объявление в газете «Эркин Тоо» №86 (3158) на стр. 13 ОсОО «Маркет промоушн» Н-96 считать недействительным.

ЖОГОЛДУ

УТЕРЯ

В связи с утерей свидетельства о государственной регистрации №КГ.1.3.291.04928-2017 (от 10.04.2017 г.) выданное ДЛО и МТ при МЗ КР считать недействительным.

Н-96

Утерянное свидетельство на право пользование земельной долей серия Ч-Ж-VIII-«С» №0092 на имя Соловьева Ивана Семеновича считать недействительным.

Н-99

В связи с утерей гос. акта №0037090 на имя Лагутина Дмитрия Михайловича считать недействительным.

Н-100

Талас шаарындагы О.Турдалиев көчөсүндөгү №36 үйдүн Сейдалиев Адөөлөтбек Токтагазиевичке тиешелүү (27.07.1993-жылкы) тех. паспорту жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

П/П-933

Эркинбеков Нурсултан Мирлановичке тиешелүү мам. акт Ч№195115 жоголгондугуна байланыштуу жараксыз деп табылсын.

Н-101

В связи с утерей технического паспорта на дом Джалильского района с.Сосновка, ул.Первомайская, 213 на имя Слинко Татьяны Трофимовны считать недействительным.

Н-102

В связи с утерей патента №0188435 на имя Ковальчук Екатерины Алексеевны считать недействительным.

Н-103

В связи с утерей гос. акта Ч№322501 на имя Шукуралиева Урслана Шаршеновича считать недействительным.

Н-106

Кыргыз курортология жана калыбына келтирип дарылоо илим-изилдөө институтунун жалпы жамааты балдар бөлүмүнүн башчысы, Саламаттык сактоонун ардактуу кызматкери

Пашакан ШАКИРОВАНЫН

дүйнөдөн кайткандыгына байланыштуу үй-бүлөсүнө, жакындарына, кесиптештерине көңүл айтып, аза кайгысын тең бөлүшөт.

Жаткан жери жайлуу, топурагы торко болсун.

С/О-233

**ШАЙКЕШТИГИ МИЛДЕТТҮҮ ТҮРДӨ ТАСТЫКТООДОН
ӨТКӨН ПРОДУКЦИЯЛАРГА ШАЙКЕШТИК ЖӨНҮНДӨ
КАТТООДОН ӨТКӨН ДЕКЛАРАЦИЯЛАРДЫН ЖАНА
БЕРИЛГЕН СЕРТИФИКАТТАРДЫН БИРДИКТҮҮ РЕЕСТРИН
ЖҮРГҮЗҮҮ ТАРТИБИН БЕКИТҮҮ ТУУРАЛУУ**

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭКОНОМИКА МИНИСТРЛИГИНИН
БУЙРУГУ**

Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 15-сентябрындагы №530 "Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн айрым ченем жаратуу ыйгарым укуктарын мамлекеттик органдарга жана жергиликтүү өз алдынча башкаруунун аткаруучу органдарына өткөрүп берүү жөнүндө" токтомунун 10-пунктунун 10-пунктчасын аткаруу максатында **буйрук кылам:**

1. Тиркелген, Шайкештиги милдеттүү түрдө тастыктоодон өткөн продукцияларга шайкештик жөнүндө каттоодон өткөн декларациялардын жана берилген сертификаттардын Бирдиктүү реестрин жүргүзүү тартиби бекитилсин.

2. Техникалык жөнгө салуу жана метрология башкармалыгы:

- ушул буйрукту катталган күндөн тартып үч жумуш күндүн ичинде "Эркин Тоо" гезитине жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн, расмий сайттарына мамлекеттик жана расмий тилдерде жарыяласын;

- ушул буйруктун көчүрмөсүн расмий жарыяланган күндөн баштап үч жумуш күнүнүн ичинде мамлекеттик реестрге каттоо үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн;

- ушул буйруктун көчүрмөсүн үч жумуш күнүнүн ичинде Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн Аппаратына жөнөтсүн.

3. Ушул буйрук расмий жарыяланган күндөн тартып 10 күн аралыгында күчүнө кирет.

4. Ушул буйруктун аткарылышын контролдоо Кыргыз Республикасынын экономика министринин орун басары Э.Алишерова жүктөлсүн.

Министр **С.Т. МУКАНБЕТОВ**

Бишкек ш., 2020-жылдын 19-октябры, №01

Бул буйруктун тартиби менен Кыргыз Республикасынын Экономика министрлигинин расмий сайтынан таанышса болот: www.mineconom.gov.kg

C-672

ПРИКАЗ

**МИНИСТЕРСТВА ЭКОНОМИКИ КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
ОБ УТВЕРЖДЕНИИ ПОРЯДКА ВЕДЕНИЯ ЕДИНОГО РЕЕСТРА
ЗАРЕГИСТРИРОВАННЫХ ДЕКЛАРАЦИЙ О СООТВЕТСТВИИ
НА ПРОДУКЦИЮ, ПРОШЕДШУЮ ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ
ПОДТВЕРЖДЕНИЕ СООТВЕТСТВИЯ, И ВЫДАННЫХ
СЕРТИФИКАТОВ СООТВЕТСТВИЯ**

В целях упорядочения информации о зарегистрированных декларациях о соответствии на продукцию прошедшую обязательное подтверждение соответствия и выданных сертификатов соответствия, а также в соответствии с постановлением Правительства Кыргызской Республики "О делегировании отдельных нормотворческих полномочий Правительства Кыргызской Республики государственным органам и исполнительным органам местного самоуправления" от 15 сентября 2014 года №530, **приказываю:**

1. Утвердить прилагаемый Порядок ведения Единого реестра зарегистрированных деклараций о соответствии на продукцию, прошедшую обязательное подтверждение соответствия, и выданных сертификатов соответствия.

2. Управлению технического регулирования и метрологии Министерства экономики Кыргызской Республики:

- в течение трех дней со дня регистрации опубликовать настоящий приказ на государственном и официальном языках в газете «Эркин Тоо» и разместить на официальном веб-сайте Правительства Кыргызской Республики;

- в течение трех рабочих дней со дня официального опубликования направить настоящий приказ в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики;

- копию настоящего приказа в установленном порядке направить в Аппарат Правительства Кыргызской Республики.

3. Настоящий приказ вступает в силу в течении 10 дней со дня официального опубликования.

4. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на заместителя министра экономики Кыргызской Республики Э.Алишера.

Министр **С.Т. МУКАНБЕТОВ**

г.Бишкек, 19 октября 2020 года, №01

С Порядком данного приказа можно ознакомиться на официальном сайте Министерства экономики Кыргызской Республики: www.mineconom.gov.kg

ОАО «АКЖОЛТОЙ»

Финансовая отчетность

с 1 января по 30 сентября 2020г.

Наименование компании: **ОАО «Акжолтой» (Открытое Акционерное Общество Акжолтой)**

г.Бишкек, ул. 7 Апреля, 2 А
организационно-правовая форма **частная**

Вид деятельности: **услуги**

Количество владельцев ценных бумаг 245 человек и работников эмитента - **31 человек**

1) бухгалтерский баланс

Код		На начало отчетного периода	На конец отчетного периода
	Активы		
(010)	1. Оборотные активы	12613,6	10482,6
(020)	2. Внеоборотные активы	10895,7	9646,2
(030)	3. Долгосрочная дебиторская задолженность	1,0	1,0
(040)	4. Краткосрочная дебиторская задолженность	757,4	416,6
(050)	Итого: активы (010+020+030+040)	24267,7	20546,4
	Обязательства и капитал		
(060)	1. Краткосрочные обязательства	1824,8	1696,5
(070)	2. Долгосрочные обязательства		
(080)	Итого: обязательства (060+070)	1824,8	1696,5
(090)	Собственный капитал	22442,9	18849,9
	1. Уставный капитал	6613,2	6613,2
	2. Дополнительный оплаченный капитал		
	3.Нераспределенная прибыль	12443,6	8591,2
	4. Резервный капитал	3386,1	3645,5
(100)	Итого: обязательства и собственный капитал (060+070+090)	24267,7	20546,4

2) отчет о прибылях и убытках

Код		На начало отчетного периода	На конец отчетного периода
(010)	Валовая прибыль	4451,8	-718,6
(020)	Доходы и расходы от прочей операционной деятельности (доходы-расходы)	6632,2	4181,1
(030)	Операционные расходы	8201,9	4203,6

3) отчет об изменениях в капитале

Код		На начало отчетного периода	На конец отчетного периода
(010)	Сальдо на 1 января 2020 г.	6613,2	6613,2
(020)	Изменения в учетной политике и исправление существенных ошибок		
(030)	Пересчитанное сальдо резервный капитал	3386,1	3645,5
(040)	Чистая прибыль или убытки, не признанные в отчете о прибылях и убытках		
(050)	Чистая прибыль (убытки) за отчетный период нераспределенная прибыль	12443,6	8591,2
(060)	Дивиденды		
(070)	Эмиссия акций		
(080)	Ограничение прибыли к распределению		
(090)	Изменение уставного капитала		
(100)	Сальдо на 30 сентября 2020 г.	22442,9	18849,9

6. Сведения о направлении средств, привлеченных эмитентом в результате размещения эмиссионных ценных бумаг и ипотечных ценных бумаг. **Нет**

7. Заемные средства, полученные эмитентом и его дочерними обществами в отчетном квартале. **Нет**

8. Сведения о долгосрочных и краткосрочных финансовых вложениях эмитента за отчетный квартал. **Нет**

9. Доходы по ценным бумагам - согласно решению общего годового собрания акционеров начислены и выплачены дивиденды за 2019 г.

10. Информация об условиях и характере сделки, совершенной лицами, заинтересованными в совершении сделки в отчетном квартале. **Нет**

Генеральный директор
ОАО «Акжолтой»

КЕНЕШБЕК уулу Айбек

Главный бухгалтер

БАТЫРБАЕВА Б.А.

C-105

Башкы редактор

АЛЕНОВ

Бахпурбек

Абдыкарович

Кабылдама
62-38-75

Башкы редактордун 1-орун басары
ЧЕРБЕКОВ Алмаз – 62-38-77

Башкы редактордун орун басары
ТЕМИРОВ Таалайбек – 62-38-78

Коммерциялык директор
САТЫКУЛОВ Орункул – 62-19-06 факс

Жооптуу катчы
ЖУНУСОВ Асан – 62-38-71
Жооптуу катчынын орун басары
АЛТЫМЫШЕВ Атай – 62-38-71

Бөлүмдөр:

Саясат жана экономика
бөлүмү – 66-22-27
Маданият, илим, спорт жана туризм
бөлүмү – 62-38-78

Сот-укук бөлүмү – 62-18-64

Веб-сайт – 62-38-74

Коммерциялык бөлүм – 62-18-66

"Нормативдик актылар"

журналы – 62-18-64

Башкы эсепчи – 62-38-73

Компьютердик
борбор – 62-38-74

Жарнамалар кыргыз, орус, англис
тилдеринде берилет.

Р – рекламалык материалдар

Жарнамалардын мазмунуна

редакция жооп бербейт.

Мыйзамдар бир эле мезгилде кыргыз жа-
на орус тилдеринде "Эркин Тоо" гезитин-
де жарыяланып, ал расмий жарыялоо бо-
луп эсептелет.

Автордун көз карашы редакциянын пози-
циясын билдирбейт.

Биздин дарегибиз:

Бишкек шаары, 720040,
Абдумомунов көчөсү, 193.

erkintoo777@mail.ru
erkintoonews@gmail.com

Юстиция министрлигинен өткөн
катталуу күбөлүгүнүн №592

Жумасына эки ирет:
шейшемби, жума
күндөрү чыгат.

Индекси: 68451

"Учкун" АКсынын
басмаканасында басылды.
Бишкек ш., С.Ибраимов көчөсү, 24
Буйрутма №1227 Нускасы 4570
Басууга 19.10.2020-ж. саат 21.00де берилди
Сатык келишим баада

Тушоо кесүү

“ЫСЫК-КӨЛ ТАҢЫ” табына жылынган ырлар

Өткөн жылдын этеги менен “Ысык-Көл таңы” адабий-чыгармачылык бирикме көз жарды. Ага мүчө болгон көлдүк акын-жазуучулар декабрдын ак кар жааган алтын күнүндө Чолпон-Атага чогулушуп, бири-бири менен таанышып, чыгармачыл алаканы чыңдоо, ынтымакты бекемдөө, таланттуу жаш адамдарды эл арасынан сууруп чыгып элге таанытуу, ыр аркылуу карым-катышта болуу вазийпасын артынган элек. Бүгүн ушул бирикменин айрым мүчөлөрүнүн ырлары менен окурмандарды тааныштырууну туура көрдүк.

Мээркан ТОКСОБАЕВА

КАРЫЛЫК СЕНИ КААЛАГАН ДЕЛЕ ЭМЕСМИН

Өмүрүң өзү закымдап учкан күш экен,
кайда учуп кетти карасам көзгө илинбей.
Карылык деген кудайдын жазган иши экен,
ойноктоп турган жаштыгым өттү билинбей.

Күрдөөлдүү жаштык күлүңдөп турган
кезинде,
күсөдүм айды, күнгө да келип теңешким.
Капканга кайдан илинип калдым билбеймин,
карылык сени каалаган деле эмесмин.

СЕЗИМДЕРИМ ЖАНАТ КАЙРА

Өмүрдүн өрүн карай баратканда,
өзүмө өзүм батпай төгүлөмүн,
Өчөшүп сезимдерим жанат мага.
өзгөгө санаасы жок көрүнөмүн.

Санаамда сапырылып, ойлор түрмөк,
сагынган жазды күтүп сабыламын.
Кечиккен жаз жөнүндө кимдер билмек,
кейитет кетип жаткан агымы анын.

Билинбей сансыз күндөр артта калды,
билбеймин кантип келдим ушул мышка.
Жашыңдын өйдөлөөсү жейт го жанды.
жалганда жарыкчылык неге кыска.

Жыл өтсө улгаябыз-- танбайм аны,
жаратылыш мыйзамы ушул экен.
Өрөпкүгөн сезимдин калбай баары,
өр таянып баратканың кызык экен.

Кыядан бир кылчайып кайрылдыбы,
качанкы алыс калган ыйык сезим.
Кеткенин элес албай ай, жылдардын,
толкундап толуп-ташып турган кезим.

АЛАЙКУУНУН АСМАНЫ АЧЫК БЕКЕН

Алайкуунун асманы ачык бекен,
айперидей кызга жигит ашык бекен.
Айта албаган сүйүүсүн мага окшоп,
ал жактын да кыздары жашык бекен.

Ашык кылып көргөндү ай жамалы
ал жактын да кыздары татынабы.
Ак сүйүүсүн айта албай ичке катып,
алар дагы мага окшоп тартынабы.

Анда-санда түшүнө кирдим бекен,
арнаган тилегимди билдиң бекен.
Алыстап кетсең дагы унута албай,
армандуу махабатым элестетем.

Алайкуунун асманы ачык бекен,
мага окшоп кыздар сага ашык бекен.
Махабат айдыңында жетелешип,
кыялымда сен менен качып кетем.

Аска-зоосу Алайдын бийик бекен,
ай тиреген тоолору ыйык бекен.
Армандуу бир аялуу адам элең,
аттиң эми канткенде кыйып кетем.

Эркелеген көлүмдүн сулуу таңын,
элес албай жүрөктү куруттамын.
Кылгырган бир кумарлуу көз карашты,
кыйын экен, канткенде унутамын.

ЖҮРӨГҮМ АЙ, ЖҮРӨГҮМ

Жүрөгүм ай, жүрөгүм кагып турган,
жүрө-жүрө түйшүккө салып турган.
Жамандыкка келишпей жан дилинен,
жакшылыкка жалындап жанып турган.

Жүрөгүм ай, жүрөгүм дүкүлдөгөн,
жакшылыктан үмүтү үзүлбөгөн.
Деси кайтып кайрымсыз бир арзуудан,
дагы сезим келээрин түшүнбөгөн.

Жүрөгүм ай, жүрөгүм ырга ынак,
сүйүү ырын кулакка сырга кылат.
Көңүлүмдүн каалоосун тыңшап койбой,
мезгил деген жыласың алга жылат.

Жүрөгүм ай бардыгын сезип турган,
жүлүнүмдү сыздатып эзип турган.
Маалы өтүп кеткенин моюнга албай,
махабаттын дайрасын кечип турган.

Лариса ЖУМАДЫЛОВА

КҮМҮШ ЧАЧ

Калган кезде элүүлөргө жаш таяп,
Альбомду ачсам, он сегиз жаш кашкаят.
Шек алдырбай жаш кезимдей наздансам,
Жоолугумдан ак чачтарым баш багат.

Мейли сени жээрибейин ак чачым,
Жарым кылым жашап анан ак бастың.
Ушул жашка жеткен да бар, жетпеген,
Төргө отуруп сый көргөндөн качпасмын.

Күмүш болуп, болгун менин байлыгым,
Күбөсүң кубанычтын, кайгынын.
Ак болсоң да кайратыңдан кетпедиң,
Болгону эле кара түстөн айрылдың.

Ойлуу отуруп эчен ирет өргөн чач,
Көзүн ачып кызым-уурум көргөн чач.
Неберелер салыштырса чачтарын,
Жаш-карыны айырмалап бөлгөн чач.

КАЙНЕНЕГЕ АРЗАНЫН

Дем алыш күн, базар ичи ызы-чуу,
Көбөйүптүр алуучудан сатуучу.
Кийим тандап жүрүп эле капыстан,
Күбө болдум окуяга кызыктуу.

Өлчөп көрүп турсам эле бир келин,
Апама деп арзан кийим сурады.
Сатуучу анда кымбатынан көрсөтүп,
Апаң үчүн алчы, - деди мынаны.

Анда келин кабак чытып кайрылат:
- “Апама эмес, кайненеме аламын.
Ошондуктан бериңизчи батыраак,
Кийимдердин арзанынан арзанын”.

Сатуучу анда унчугалбай делдейип,
Орундатты сураганын кардардын.
Ойго батып мен да туруп калыпмын,
Байкабапмын келин кетип калганын.

Жаш экенсиң, жайнап турат жамалың.
Ойлободуң ошондуктан баралың.
Бир кезекте кийимдердин арзанын,
Келиниңден өзүң кийип калаарың.

Кубанычбек ТЕНТИЕВ

ЫСЫК-КӨЛДҮН КИРДЕТПЕЙЛИ АТАГЫН

Кыял күтүп, ак жал толкун көрктөнүп,
Кыялкеч көл мүнөз күтөт өкчөлүп.
Жээкти бойлой түркүн ойго чөмүлөм,
Шаабайым сууйт, мокойт сезим өзгөрүп.

Тентек толкун жээкке удургуп сабалап,
Жоошуй түшөт кумга сиңип салаалап.
Тунук дилин туйбаганга кападыр,
Көңүлү суз тарткан өңдүү кыжаалат.

Көл чарпылып тилдиргендей денесин,
Оор үшкүрүп жээкке сүрөт кемесин.
Жан дүйнөгө кубат берип тазарткан,
Жарпты жазчу тарыгандай элесин.

Кыргыз көлү – Ата Журту атанын,
Кор тутканга бүгүн абдан капамын.
Көз мончоктуу берметтерин тебелеп,
Кирдетпейли тунуктугун, атагын.

ЖАМГЫРЛУУ СЕЗИМ

Жаркырап күнгө окшогон,
Жамгырлуу сезим коштогон.
Жайдары мүнөз татынам,
Сени ойлоп түндө толгоном.

Айга окшоп түнгө көрк берген,
Айжамал мүнөз деп келем.
Уйкусуз таңды атырып,
Убайым тартып мен деген.

Учугу сезим улама,
Удургуйт андан ой-санаа.
Ууртуңа толгон күлкүңдөн,
Ууртап жан тынса бир кана?!

Албырып жүзүм толкуду,
Ак толкун болуп шоокуму.
Алыста сенден болсом да,
Кыялым жандап отуру.

Саамайың сылап керемет,
Саймалап оюм эселеп.
Саргара бербей санаага,
Жетсем бир экен эртелеп!

Каныбек СОПУЕВ

АК ПИЯЛА

Төө көзүңдөй төгүлбөс ак пияла
Төө мингизип чыгардың ак кыяга
Кардай аппак көңүлдү, аягында
Төө чечкендей кылганың жакшыбы ыя.

Көрбөгөнсүп эзели жааганды кар
Бул карга не коңшулар таң калдыңар,
Эл бүтсө да мен бүтпөй колдо күрөк
Менин эле короомо жааганбы кар?.

Кар басылбай кар үстү карды күсөп
Тигил жакка баруучу жолду бүтөп,
Бак ичинде балпайган карда оонап
Топтолушкан иттердин доору күчөп..

Муз жалтырап кечээки кара жолдо
Айнек сымал сынбаган түскө айланым.
Чолпон-Ата көчкөнсүп Караколго
Бараткансып Балыкчы Түпкө айланым.

Кар калың жаап чын эле кечээ бизге
Уйлар жүрөт ээси жок көчөбүздө.
Уй кайтарган уйчу жок, үйдө эч ким жок
Кудай берди кошунам экөөбүзгө.

Издегениң жерде эмес, түшсө көктөн
Илип алып илгиртпей, көптөн-көптөн.
Там бурчуна жашынып алып аттык
Көрбөсүн деп көчөдөн өткөн-кеткен.

Төө көзүңдөй төгүлбөс ак пияла
Төө мингизип чыгардың ак кыяга.
Ким билиптир маржасы кошунамдын
Кирип келип камаарын таш кыяга

Кошо келип кар менен карга кеткен
Кошунам ай камоодо канттиң экен.
Кар күрөмүш этип мен жүрөм үйдө
Баары алынча меники шаарга кеткен.